

ZPRAVODAJ

VYDÁVÁ ČESKÝ SVAZ VĚDECKOTECHNICKÝCH SPOLEČNOSTÍ

Vážený čtenáři Zpravodaje ČSVTS, kolegové a kolegyně,

před třemi roky jsem byl 31. valnou hromadou zvolen za předsedu ČSVTS. Moje tříleté funkční období uběhlo neskutečně rychle a bude ukončeno volbou nového předsedy na 37. valné hromadě v květnu tohoto roku. Dovolte mi proto zamyslet se nad těmito třemi roky ve funkci předsedy.

V úvodníku prvního Zpravodaje po mém zvolení na podzim 2004 jsem napsal, že funkci předsedy jsem převzal v období, kdy ČSVTS hospodaří s vyrovnaným rozpočtem a že se budu snažit takovýto stav i nadále zachovat. Napsal jsem rovněž, že první věc, na které chci spolu s novým předsednictvem pracovat, je vypracování dlouholetého programu Svazu pro nejbližší několikaleté období, který by vycházel ze stanovami určeného poslání Svazu a obsahoval by konkrétní cíle a postupy pro jejich dosažení.

Na první pohled bych mohl být spokojen, protože oba výše jmenované cíle byly splněny - Svaz pracuje s vyrovnaným rozpočtem a má dlouhodobý program pro léta 2005 až 2010 s konkrétními cíli a z nich vyplývajícími úkoly. Podrobnější zpráva o výsledcích činnosti předsednictva za celé funkční období je obsažena v samostatném příspěvku v tomto čísle Zpravodaje. Přesto zcela spokojen nejsem, protože se mi přes velkou snahu některé věci nepodařilo naplnit.

Dlouholetý program Svazu má sedm problémových okruhů, jejichž naplnění by se mělo výrazněji projevit v posílení společenského postavení Svazu jako významného reprezentanta vědeckotechnické a inženýrské komunity v České republice a partnera při tvorbě státní a vědecké politiky.

Prvním problémovým okruhem je omlazování členské základny. Současná společenská atmosféra není příliš nakloněna pro aktivní spolkovou činnost a sdružování zájemců o hlubší znalosti v technických oborech. Dnes lze získat technické informace v jakémkoliv oboru na internetu, na vědeckotechnických

konferencích, v odborných časopisech a podobně bez potřeby být členem některé naší vědeckotechnické společnosti. Musím konstatovat, že se nepodařilo najít jinou, pro mladé lidi přitažlivou formu, která by je pro vstup do některé členské společnosti Svazu lákala, než je vypisování různých soutěží a pořádání kvalitních odborných akcí. Je potěšující, že po dvou ročnících Soutěže o cenu ČSVTS, kdy se nikdo nepřihlásil, bylo do jejího třetího ročníku přihlášeno 9 velmi hodnotných prací. Vítězům budou slavnostně předány plakety na květnové valné hromadě a vypsaná finanční odměna byla již vyplacena. Věřím, že po této první vlně budou následovat další a dojde k tak potřebnému omlazování členské základny.

Druhým okruhem dlouhodobého programu je starost o majetek Svazu a s tím související investiční činnost. Všechny šest Dlouhodobým programem stanovených podkladových materiálů k tomuto okruhu bylo zpracováno a je každoročně zpřesňováno. Podařilo se odkoupit zbývající část DT Pardubice pomocí zodpovědně získaného úvěru, ale naopak jako Damoklův meč visí nad Svazem odkoupení pozemků pod budovami na Novotného lávce a čerstvě nedávno podaná žaloba na vydání těchto budov.

Třetí okruh dlouhodobého programu se zaměřuje na pomoc Svazu při získávání finančních prostředků z grantů a projektů ČR a EU. Zde se podařilo získat grant pro otevření Střediska informací a poradenství ČSVTS. Toto středisko zahájilo svoji činnost před rokem a v současné době již slouží svému účelu. Bohužel, zájem členských společností o využití této možnosti k inspiraci na podání projektu a následnou pomoc se zpracováním nutných formulářů je zatím minimální. Věřím, že se tato situacelepší po vyhlášení nových výzev na projekty pro další období.

Čtvrtý okruh se zaměřuje na zlepšení informovanosti o činnosti Svazu a jeho členských společností. V současné době rychlého rozvoje informačních technologií nejsem spokojen se současnou situací jejich využívání. Svaz má sice svoji internetovou stránku a před více jak rokem nabídl těm členským společnostem, které o to projeví zájem, možnost zřízení jejich internetové stránky na doméně Svazu. Těsně před podáním tohoto příspěvku do tisku nemělo svou internetovou stránku vůbec 17 společností a stránku se sdělením, že se stránka připravuje 9 členských společností. Domnívám se a mnohokrát jsem to při různých příležitostech řekl, že členská společnost, která nemá svoji internetovou stránku, na které prezentuje svoji činnost a informuje zájemce o aktuálním dění ve společnosti, prakticky neexistuje. Věřím, že se tato situace v nejbližší dobělepší a doporučí novému předsednictvu přijmout k tomu vhodná opatření, která projednalo a přijalo odstupující předsednictvo svým usnesením z března tohoto roku.

I ostatní formy informovanosti o činnosti Svazu a jeho společnostech mohou být zlepšeny. Zpravodaj ČSVTS vychází pouze dvakrát do roka, pozvání na tiskové konference k různým příležitostem nemají příliš velký ohlas. Chybí větší

informovanost o činnosti Svazu ve veřejnosti a Svaz není vnímán státními orgány jako představitel inženýrů a techniků a proto nemá své odborníky v různých odborných komisích státní správy. Předsednictvo se snažilo různými formami tento stav napravit, zatím ale bez větších výsledků. Doufám, že se to příštímu předsednictvu podaří lépe.

Na druhé straně se podařilo zorganizovat konferenci k 15. výročí založení Svazu a dát jí nikoliv jenom slavnostní, ale i pracovní charakter s diskuzí k okruhům dlouhodobého programu. Svaz se úspěšně zhostil pověření FEANI a v září 2006 zorganizoval výroční zasedání této významné evropské inženýrské organizace v Praze.

Pátý okruh dlouhodobého programu se věnuje rozvoji dalšího vzdělávání. Skutečnost, že současný rychlý rozvoj technických a techno-

OBSAH

1. Úvodní slovo.....	1
2. Závěrečná zpráva o činnosti předsednictva ČSVTS ve volebním období 2004 až 2007	2
3. Významné jubileum Českého vysokého učení technického v Praze	9
4. Energetická politika pro Evropu a my.....	11
5. Biotechnologie na počátku 21. století	13
6. Nové poznatky o klimatických změnách a jejich důsledky.....	15
7. Evropské projekty v domě techniky Pardubice	16
8. SIP ČSVTS - Středisko informací a poradenství vám pomůže získat finanční zdroje z fondů EU	17
9. Členství Silikátové společnosti ČR v Evropské keramické společnosti (ECerS)	19
10. Soutěž o Cenu ČSVTS.....	19
11. František Křížek - český Edison	20
12. Aktivity Pražské vědeckotechnické společnosti v oboru kinematografie v roce 2006	20
13. Česká společnost rostlinolékařská sněmovala	22
14. Využijte rekreačního zařízení ČSVTS v Kytlici.....	23

logických poznatků a vznik zcela nových technických vědních oborů vyžaduje neustálé „celoživotní“ vzdělávání, je všeobecně uznávána. Pro ČSVTS a jeho odborné společnosti je činnost v této oblasti naplňováním jeho resp. jejich hlavního poslání. Zde vidím i velkou příležitost pro aktivizaci činnosti a možnost hledání nových forem a partnerů. Svaz má Domy techniky, které by v této oblasti mohly sehrát důležitou roli.

Spolupráce mezi členskými společnostmi Svazu a dalšími subjekty v ČR je šestým okruhem dlouhodobého programu. Na jaře r. 2005 jsem postupně pozval k neformální debatě všechny předsedy členských společností. Většina mě pozvání přijala nebo vyslala své zástupce. Řada podnětů z těchto setkání byla promítnuta do konečného znění dlouhodobého programu.

Současný trend vědy a techniky vede k propojování oborů a ke vzniku nových mezipředmětových a multioborových směrů. To vyžaduje spolupráci odborně příbuzných společností a dalších mimosvazových subjektů. Zatím se vytvoření „klastru“ oborově příbuzných společností nejlépe povedlo mezi chemickými společnostmi. Předsednictvo konstatovalo, že kromě oboru životního prostředí členské společnosti Svazu pokrývají všechny technické vědní obory a není z tohoto důvodu potřeba Svaz rozšiřovat.

Během svého funkčního období jsem se snažil pokračovat v kontaktech a navazovat nové kontakty s představiteli Rady vědeckých společností při Akademii věd ČR, vysokých škol a dalších institucí. Všude jsem se setkal s potvrzením zájmu o spolupráci. Zde je tedy široké pole pro rozvíjení konkrétních námětů spolupráce.

Posledním okruhem dlouhodobého programu je mezinárodní spolupráce. Svaz má nadstandardní spolupráci se Zväzem slovenských vedeckotechnických

spoločností. Jsou pořádány společné akce, dochází k setkáním představitelů obou Svazů a výměně zkušeností.

ČSVTS je členem celosvětové inženýrské organizace WFEO a evropské inženýrské federace FEANI. Především aktivní účast našeho zástupce při přípravě ENGCARD je velmi významná z hlediska mobility techniků a inženýrů v EU. Finanční náklady na nutné pracovní cesty byly až do loňského roku částečně pokrývány z uděleného grantu MŠMT. Bohužel, pro r.2007 nebyl tento grant udělen.

Svaz má i dvoustranné smlouvy o spolupráci s německým VDI a čínským C.A.S.T. a během mého funkčního období došlo k setkání s představiteli těchto organizací a potvrzení zájmu o spolupráci.

Za významné považuji zahájení implementace normy ISO 9001 v ČSVTS. Pokud bude tato implementace zodpovědně dokončena a Svaz získá příslušnou certifikaci, měl by to být významný krok ke zkvalitnění činnosti Svazu a jeho orgánů.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem členům předsednictva za jejich aktivní spolupráci, bývalé výkonné místopředsedkyni Ing. Dahinterové i současněmu výkonnému místopředsedovi Ing. Pořízovi za zajišťování potřebné administrativy a podporu.

Věřím, že nový předseda a předsednictvo navážou na vše kladné, co bylo vykonáno v posledních třech letech a budou hledat nové cesty a přístupy tam, kde se to mně a odstupujícímu předsednictvu nepodařilo.

Prof. Ing. Jiří Pavelka, DrSc.
předseda ČSVTS

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O ČINNOSTI PŘEDSEDNICTVA ČSVTS VE VOLEBNÍM OBDOBÍ 2004 AŽ 2007

1 Úvod

Volené orgány Českého svazu vědeckotechnických společností jsou podle současných Stanov voleny na tříleté volební období. Právě končící orgány byly zvoleny na 31. valné hromadě ČSVTS v květnu 2004 a nové orgány pro další období budou zvoleny na 37. volební valné hromadě v květnu 2007.

Končící předsednictvo se rozhodlo kromě obvyklých „Zpráv o činnosti za uplynulé období“, předkládaných každé valné hromadě, vypracovat také závěrečnou zprávu za celé svoje funkční období formou příspěvku do Zpravodaje ČSVTS a v této zprávě stručně popsat hlavní okruhy problémů, kterými se předsednictvo ve své činnosti zabývalo a shrnout výsledky, kterých bylo dosaženo.

Toto předsednictvo pracovalo ve složení Prof. Ing. Jiří Pavelka, DrSc., předseda, Ing. Květoslava Kořínková, CSc., místopředsedkyně a předsedkyně komise pro základní dokumenty Svazu, Doc. Ing. Zdeněk Trojan, CSc., místopředseda, Doc. Ing. Jaromír Volf, DrSc., vědecký tajemník, Ing. Jiří Frýba, člen a předseda komise pro Domy techniky, Ing. Vladimír Maleček, člen a předseda ekonomické komise, Ing. Helena Rybíňová, CSc., členka a předsedkyně investiční komise, Ing. Vladimír Talášek, CSc., člen a předseda dislokační komise, Ing. Jindřich Bláha, CSc., člen, Ing. Jan Borovanský, člen, Doc. Ing. Jana Dostálová, CSc., členka, Ing. Jaromír Lederer, CSc., člen, Ing. Zbyněk Raichl, CSc., člen.

Funkci výkonné místopředsedy vykonávala Ing. Zdenka Dahinterová, která na vlastní žádost ukončila tuto funkci a k 31. 12. 2006 odešla do důchodu. V souladu se Stanovami ČSVTS vypsalo předsednictvo výběrové řízení na funkci výkonné místopředsedy a podzimní 36. valná hromada na jeho základě jmenovala novým výkonným místopředsedou Ing. Vladimíra Poříze.

Předsednictvo se sešlo celkem na 30 zasedáních, z toho na třech dvoudenních výjezdních. Z každého zasedání předsednictva existuje zápis, ověřený předsedou. Během funkčního období předsednictva se konalo pět valných hromad Svazu, na kterých byly podávány zprávy předsednictva za uplynulé období a všechny byly bez připomínek vzaty na vědomí.

Na začátku svého funkčního období se předsednictvo rozhodlo připravit Dlouhodobý program ČSVTS pro léta 2005 až 2010. Dlouhodobý program byl připraven a předložen jarní 32. valné hromadě k diskuzi a připomínkám. Kromě toho se předseda Prof. Pavelka během června 2005 sešel s předsedy všech členských organizací, aby s nimi jejich názory na aktuální problémy projednal. Výsledkem bylo konečné znění Dlouhodobého programu, které bylo na 33. valné hromadě přijato. Dlouhodobý program obsahuje sedm částí a předsednictvo se naplňováním jeho jednotlivých bodů průběžně zabývalo.

Z dlouhodobého programu, zápisů z jednání předsednictva a ze zpráv pro valné hromady lze zjistit určité okruhy problémů, kterými se

předsednictvo delší dobu zabývalo. Následující části této zprávy tyto okruhy problémů a jejich řešení blíže popisují.

2 Omlazování členské základny

Bod „Omlazování členské základny“ byl do Dlouhodobého programu zařazen proto, že všechny členské společnosti narážejí na problém stárnutí svých členů. Po dvou letech plnění programu můžeme konstatovat, že se tento bod nedaří ve všech jeho částech naplňovat. Nejlépe se zdařilo naplnit část, týkající se aktivizování mladých lidí k řešení a prezentaci aktuálních technických problémů cestou vyhlášení „Soutěže o cenu ČSVTS“ pro mladé lidi do 35 let. V roce 2006 byl vyhlášen již třetí ročník soutěže. V předcházejících, tématicky zaměřených ročnících, se nikdo nepřihlásil. Proto v posledním ročníku nebylo vyhlášeno téma soutěže, ani požadovaný typ práce. Uchazeči byli omezeni pouze věkem 35 let. Do soutěže bylo přihlášeno celkem 9 prací různých typů (diplomové, doktorské a samostatné projekty pro tuto soutěž) z různých technických oborů (chemie, životní prostředí, zemědělství, elektronika, letecká technika, audiovizuální technika, energetika). Vzhledem k vysoké úrovni prací ocenilo předsednictvo tři práce a udělilo zvláštní cenu práci na energetické využití jezu pod Novotného lávkou.

Přesto, že ve Společnosti pro vzdělávání a mládež ČSVTS je shromážděn základní informační fond o odborných předpokladech a možnostech uplatnění žáků a studentů několika oborů středních odborných škol a učilišť, nepodařilo se zatím sestavit ucelený informační materiál, ani se zatím nevyjasnila spolupráce v této oblasti s MŠMT.

Pod tento bod programu bylo zařazeno také přijetí etického kodexu. Jeho přijetí je otázkou individuálního přístupu jednotlivých členských společností ČSVTS a nelze ho direktivně vyžadovat. Stojí přesto za zamyšlení, z jakých důvodů se zatím k němu všechny členské společnosti nepřipojily.

Zatím se také nepodařilo využívat možností zapojení mladých techniků prostřednictvím odborných mezinárodních organizací jako je FEANI, WFEO. Zapojení mladých techniků do využívání mezinárodních podpor, které pro odbornou vědecko - technickou činnost poskytují různé fondy, zvláště pak fondy EU nebo prostřednictvím přímé mezinárodní spolupráce členských společností není Svazem sledováno.

3 Pomoc při získávání grantů a projektů ČR a EU

Jedním ze záměrů Dlouhodobého programu bylo usnadnit přístup zájemců z členských společností ke grantovým projektům, jak vědeckovýzkumným, tak i prakticky zaměřeným. Na základě tohoto záměru byl zpracován projekt na vytvoření „Střediska informací a poradenství ČSVTS“ (SIP ČSVTS), které by členským organizacím tento přístup usnadnilo. Podařilo se ve spolupráci s Hospodářskou komorou hl.m.Prahy (HKP) získat na zřízení tohoto střediska finanční prostředky z programu JPD3, spolufinancovaného Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem. Středisko zahájilo svou činnost 1. 7. 2006 a jeho kancelář je ve Velflíkové ulici.

V rámci tohoto projektu budou vyhledávány náměty na řešení zajímavých vědecko - technických problematik, nové perspektivní oblasti a možnosti rozvojových aktivit. Ty budou nabízeny zájemcům z členských společností a předpokládá se i široká účast mladých vědecko - technických pracovníků a odborníků.

Pro toto středisko byla již vytvořena databáze českých poskytovatelů finančních podpor. Podkladem pro vytvoření této databáze byly informace, poskytnuté AIP ČR, doplněné ještě dalšími odkazy a byla ověřena její aktuálnost a funkčnost. Její zpřístupnění se předpokládá v druhé polovině r. 2007.

4 Lepší informovanost o činnosti Svazu a jeho členských společností

Jakákoliv organizace, která chce vyvíjet činnost v kterémkoliv oboru lidské činnosti a být úspěšná, musí o této své činnosti informovat širokou veřejnost. V současné době jsou technickými prostředky pro informování internet, denní tisk a časopisy, příležitostné publikace, televize a rozhlas.

4.1 Internet

Je jisté nesporné, že také každá členská společnost ČSVTS, pokud vyvíjí odbornou činnost, by měla mít vlastní internetovou stránku. Proto předsednictvo v únoru 2006 rozhodlo nabídnout 46 členským společnostem, které zatím www stránky neměly, jejich zřízení na doméně ČSVTS a k finančnímu pokrytí nutných nákladů použít část daru ČSVTS těmto společnostem. 35. valná hromada tento způsob finančního krytí nákladů odmítla. Proto byly těmto společnostem zřízeny pouze základní stránky s jejich logem z rozpočtu ČSVTS. Webové stránky však vyžadují kromě loga také konkrétní údaje o činnosti společnosti, aktuální složení jejich orgánů, zápisy z jejich jednání, aktuality z oboru a podobně.

Přes tuto snahu a výzvy na dalších valných hromadách je k 1. 4. 2007 v oblasti www stránek společností tento stav:

- a) stránky nemá 21 členských společností
- b) základní stránku s logem a informací „Stránka se upravuje“ má 6 členských společností
- c) Strukturované stránky má 41 členských společností

4.2 Denní tisk a časopisy

Informace pro denní tisk a odborné časopisy byly předávány formou tiskových konferencí k významným akcím Svazu, jako byla konference k 15. výročí jeho založení nebo výroční zasedání FEANI v Praze.

Svaz vydává svůj vlastní „Zpravodaj ČSVTS“, který vychází pravidelně 2x ročně k termínu valných hromad. Zpravodaj je neprodejný a je rozdáván členským společnostem, firmám, výzkumným ústavům a odborným časopisům. Časopis má pravidelné rubriky: Úvodní slovo funkcionáře (střídá se předseda a výkonný místopředseda), Mezinárodní aktivity Svazu, Blahopřejeme (využívají členské společnosti pro „medailonky“ svých funkcionářů). Kromě toho jsou uveřejňovány články o aktuálním dění v tom kterém období.

Kromě „Zpravodaje“ vydává Svaz pololetní přehledy odborných akcí, pořádaných členskými společnostmi. Tyto přehledy jsou rovněž bezplatně rozesílány.

4.3 Příležitostné publikace

Svaz dosud příležitostné publikace nevydával, protože jejich vydání je finančně nákladné, zpracování nosných témat a zajištění renomovaných autorů je náročné.

4.4 Televize a rozhlas

V těchto médiích lze získat prostor pouze v případech, kdy se jedná o významné příležitosti. Podařilo se zajistit vystoupení předsedy FEANI v ČT1 při příležitosti výročního zasedání FEANI v Praze.

Z výše uvedených skutečností je vidět, že přes velkou snahu předsednictva se nepodařilo dosáhnout toho, aby všechny členské společnosti měly své www stránky. Rovněž pronikání do denního tisku, televize a rozhlasu se zatím příliš nedařilo a je proto třeba hledat další cesty, jako je pořádání pravidelných tiskových konferencí a podobně.

5 Rozvoj dalšího vzdělávání

Současný mezinárodní trend, který souvisí s celosvětovým prodlužováním aktivního věku, klade významný důraz na odborné vzdělávání občanů během jejich zaměstnání nebo podnikání, ale také v jejich důchodovém věku. Cílem je umožnit zvýšení odborné kvalifikace pro aktivní věk a udržení duševní svěžesti i v seniorském věku.

Aktivity předsednictva byly zaměřeny na ověření možností akreditace ČSVTS a jeho členských společností pro další vzdělávání podnikatelské sféry, na získání všech dokumentů EU i ČR, informujících o celoživotním vzdělávání a na analýzu možností využití grantů MŠMT a spolupráce ČSVTS s vybranými operačními programy na léta 2007–2013, navazujícími na strukturální fondy EU.

Některé členské společnosti ČSVTS a Domy techniky mají v současné době platnou akreditaci pro celoživotní vzdělávání podnikatelské sféry. Projednání nového dokumentu MŠMT k celoživotnímu učení proběhne v roce 2007 a není jasné, zda tyto akreditace budou nadále platit. ČSVTS v současné době může vycházet z následujících dokumentů:

1. Rozhodnutí EP a Rady 1720/2006/ES, kterým se zavádí v EU a členských státech akční program v oblasti celoživotního učení (zejména program Grundtvig)
2. Doporučení EP a Rady (2006/962/ES) o klíčových schopnostech pro celoživotní učení, kde jsou uvedeny neziskové organizace jako jedna ze skupin, která může získat akreditaci pro tuto činnost
3. Materiál MŠMT „Strategie celoživotního učení“, který je připravován pro jednání vlády ČR jako národní strategie v této oblasti.

K uvedeným dokumentům bude 18. května 2007 ČSVTS organizovat ve spolupráci se Svazem vědeckotechnických společností Slovenské republiky společný seminář obou Svazů s cílem připravit členské

společnosti a Domy techniky na možnosti budoucích aktivit v oblasti celoživotního vzdělávání. Na tomto semináři budou poskytnuty informace o vybraných operačních programech, které ČR připravuje v návaznosti na možnosti čerpání finančních prostředků EU ze strukturálních fondů v letech 2007–2013 a o národní strategii pro oblast celoživotního vzdělávání. Na problematiku celoživotního vzdělávání je a bude rovněž upřena pozornost v aktivitách SIP ČSVTS.

6 Spolupráce mezi členskými společnostmi Svazu a dalšími subjekty v ČR

Předsednictvo provedlo podrobnou analýzu s cílem zjistit, zda jeho členské společnosti pokrývají všechny v současnosti existující technické obory. Využilo k tomu číselník CEP a konstatovalo, že kromě oboru „Životní prostředí“ neexistuje nepokrytý technický obor. V současných společenských podmínkách vyvíjí činnost řada dalších odborných sdružení a státních organizací. Proto byl do Dlouhodobého programu zařazen bod s cílem umožňovat koordinaci a konzultaci společných zájmů členských společností Svazu a hledat možnosti a rozvíjet spolupráci s organizacemi mimo Svaz.

6.1 Mezioborová spolupráce

Odborná náplň jednotlivých členských společností Svazu je zaměřena na všechny technické oblasti. Současný trend vědy a techniky vede k propojování oborů a ke vzniku nových mezioborových a multi-oborových směrů. To vyžaduje spolupráci odborně příbuzných společností a dalších mimosvazových subjektů. Jednotlivé společnosti, jakkoli samostatné a nezávislé, lze dle zaměření jejich činnosti soustředit do několika klastrů podobně, jako lze do oborových klastrů rozdělit průmyslové podniky v ČR. Podrobněji bude tato problematika rozebrána v samostatném příspěvku v příštím Zpravodaji ČSVTS.

Pro vytvoření organizačního systému pro iniciaci a efektivní spolupráci příbuzných nebo odborně souvisejících společností při celkovém počtu 68 členských organizací byl navržen následující postup, zahrnující tyto kroky:

- a) stanovení odborné souvislosti společností
- b) vytipování objektivních „klastrů“ společností
- c) projednání zájmu o takovou spolupráci s jednotlivými odbornými společnostmi
- d) definování přínosů cílené spolupráce
- e) návrh organizačního systému

Pro rok 2006 bylo dohodnuto zpracovat touto metodikou dva klustry. Byly vybrány klustry „chemie“ a „sklo a keramika“. První kluster zahrnuje tyto společnosti: Česká společnost průmyslové chemie, Biotechnologická společnost, Česká společnost chemická, Česká společnost chemického inženýrství. Podobně kluster „Sklo a keramika“ zahrnuje Českou sklářskou společnost a Silikátovou společnost ČR.

Odborné společnosti obou klastrů byly v této souvislosti osloveny a výsledek je možno shrnout takto:

Chemické společnosti mají jednoznačný zájem na spolupráci a její další řízené prohlubování v rámci Dlouhodobého programu ČSVTS. Projevem tohoto zájmu je asociační dohoda, podepsaná všemi

společnostmi klastru kromě Biotechnologické společnosti. Dohoda byla podepsána na základě společně rozpoznávaných společných zájmů v oblasti výuky, vzdělávání, vědeckovýzkumné činnosti a její průmyslové realizace. Předmětem činnosti asociace je pozitivní propagace smluvních stran, ozřejmování významu oboru pro veřejnost, koordinace a realizace publikační činnosti při vydávání odborné chemické literatury, koordinace odborných akcí a legislativního působení.

Společnosti v klastru „Sklo a keramika“ mají rovněž zájem na těsnější spolupráci, nikoli však na bázi obdobné asociace. Spolupráce se bude uskutečňovat především na platformě společně vydávaného časopisu „Sklář a keramik“. Obě společnosti si propojí internetové stránky.

6.2 Sestavení a správa databáze odborníků pro technické oblasti

Pro sestavení a správu databáze odborníků pro technické oblasti a vytvoření efektivního systému jejího využívání navrhly oba klustry v podstatě shodný systém. Jsou kdykoli připraveny vytvořit a poskytnout seznam odborníků pro řešení potřebné problematiky. Naopak se nedoporučuje sestavení „pevného“ seznamu specialistů a jeho formální předání orgánům ČSVTS. Tyto databáze by zůstaly ve správě jednotlivých společností a byly by vždy k dispozici prostřednictvím předsedů odborných společností.

6.3 Prohlubování spolupráce s orgány státní správy a jinými institucemi

Spolupráce s orgány státní správy, Svazem průmyslu a dopravy, AV ČR, školami a dalšími institucemi v technických oblastech je v současné době většinou prováděna prostřednictvím členů společností Svazu bez jejich výslovného delegování členskou společností nebo Svazem a není také žádným způsobem zatím sledována. Proto předsednictvo uložilo předsedovi napsat dopisy předsedovi vlády, Poslanecké sněmovny a Senátu s návrhem na jednání s cílem zlepšit tuto situaci. Na tento dopis odpověděl předseda Senátu MUDr. Sobotka a předseda Poslanecké sněmovny Ing. Vlček. Setkání s oběma předseďmi se má uskutečnit po předání této závěrečné zprávy do tisku.

7 Úprava základních dokumentů

K úpravám základních dokumentů dochází podle potřeby od založení ČSVTS a problematika úprav základních dokumentů se táhla jako červená nit i celým funkčním obdobím tohoto předsednictva.

Současné Stanovy ČSVTS byly schváleny valnou hromadou ČSVTS 25.5.2000. Ve zprávě Dozorčí rady pro 31.volební valnou hromadu v květnu 2004 se konstatuje, že v průběhu předchozího funkčního období dozorcí rada iniciovala novelizaci Základních dokumentů a ve zprávě jsou formulovány tyto dva problémy, které končí dozorcí rada doporučuje v dalším funkčním období řešit: potvrzování funkce výkonného místopředsedy v tříletých obdobích a zamezení možnosti, aby členové předsednictva a dozorcí rady mohli být současně v zaměstnaneckém poměru se Svazem nebo se subjekty, zřizovanými Svazem, eventuálně se subjekty, v nichž je Svaz společníkem.

Nově zvolená Dozorčí rada ustavila svoji komisi ad hoc pro přípravu podkladových materiálů k problematice, kterou pracovně nazvala „střet zájmů“. Výsledkem byla definice střetu zájmů jako „skutečné nebo potenciální příležitosti získat neoprávněný vliv nebo prospěch pro jednotlivce nebo člena ČSVTS nebo skupinu osob účastí v několika funkcích v orgánech ČSVTS nebo případně zájmovým spolením“. Dozorčí rada na svém zasedání 25. 1. 2005 požádala předsednictvo o nápravu zjištěných nedostatků resp. o zpracování relevantních úprav základních dokumentů ČSVTS. Předsednictvo ustavilo svoji komisi ad hoc a uložilo jí zabývat se náměty Dozorčí rady. Na řadě jednání komisí, předsednictva a Dozorčí rady se ukazoval základní rozdíl v názoru, zda je třeba měnit stanovy nebo stačí změnit ostatní základní dokumenty tj. organizační řád, jednací řád a volební řád. Do jarní 33. valné hromady nedospělo předsednictvo k jednoznačnému závěru, a proto tato VH uložila předsednictvu prověřit soulad stanov ČSVTS s jejími současnými potřebami a zvážit možnost jejich úprav podle námětů DR a členských společností ČSVTS. Současně svým usnesením vyzvala členské organizace ČSVTS, aby podaly náměty na úpravu stanov předsednictvu ČSVTS do 15.9.2005. Předsednictvo se uloženým úkolem na svých zasedáních podrobně zabývalo. Všechny náměty na úpravu stanov byly podrobně projednány v komisi předsednictva ad hoc pro střet zájmů a v komisi pro úpravu základních dokumentů ČSVTS. Předsednictvo kromě toho zadalo současné Stanovy k posouzení nezávislému právníkovi, zda tyto Stanovy jsou v souladu se současnou legislativou. Po projednání právního stanoviska a podrobných závěrů výše uvedených komisí předsednictvo ČSVTS dospělo k závěru, že změna stanov není potřebná, neboť jejich upřesnění je možno řešit úpravou organizačního a volebního řádu. Návrh těchto úprav byl předložen podzimní 34. valné hromadě.

DR ve své zprávě pro 34. VH specifikovala 5 konkrétních návrhů na změnu základních dokumentů a usnesení 34. VH uložilo předsednictvu prověřit soulad základních dokumentů ČSVTS s jeho současnými potřebami a zvážit možnost jejich úpravy podle námětů vyplývajících ze „Zprávy dozorcí rady ČSVTS“ a „Informace pro zasedání 34. valné hromady ČSVTS konané dne 24. 11. 2005 o návrzích na úpravu základních dokumentů ČSVTS“. Případné návrhy na úpravu základních dokumentů ČSVTS předložit jarní 35. valné hromadě v roce 2006. Současně valná hromada ČSVTS vyzvala členské společnosti, aby do 15.2.2006 zaslaly na sekretariát předsedy ČSVTS svá vyjádření k námětům na úpravu základních dokumentů ČSVTS uvedených ve „Zprávě dozorcí rady ČSVTS“ a v „Informaci pro zasedání 34. valné hromady ČSVTS konané dne 24. 11. 2005 o návrzích na úpravu základních dokumentů ČSVTS“.

Zásadním zlomem v jednání bylo uskutečnění společného jednání zástupců předsednictva a DR s cílem sblížit stanoviska obou orgánů. Toto jednání se uskutečnilo 24. 3. 06 a konstatovalo shodu v pěti a neshodu v jednom bodu. Následné společné zasedání předsednictva a DR 21. a 22. 4. 06 potvrdilo závěry společného zasedání zástupců obou orgánů a bylo dohodnuto předložit 35. valné hromadě „věcný záměr“ úprav základních dokumentů ke schválení a sporný bod k rozhodnutí.

35. VH vzala na vědomí věcný záměr úprav základních dokumentů a uložila předsednictvu ČSVTS zpracovat „paragrafované“ znění

úprav základních dokumentů ČSVTS s využitím připomínek členských společností ČSVTS a odborné spolupráce legislativního odborníka a předložit 36. valné hromadě ČSVTS návrh ke schválení, členským společnostem k diskuzi do 30.9.2006 také v elektronické podobě. Členským společnostem doporučila vyjádřit se k věcným záměrům úpravy základních dokumentů nejpozději do 30. 6. 2006. Své stanovisko zaslalo 19 společností a z nich 8 souhlasilo s navrženou úpravou stanov bez připomínek a 9 s připomínkami. 2 společnosti s navrženou úpravou nesouhlasily.

O právní názor na současné Stanovy i ostatní základní dokumenty byl požádán legislativní odborník z katedry správního práva PF UK, který zpracoval materiál „Právní stanovisko k některým otázkám Stanov Českého svazu vědeckotechnických společností“. V tomto stanovisku naznačil možnosti konkrétních úprav Stanov ČSVTS. Na základě těchto podkladů zpracovala Komise pro základní dokumenty a předsednictvo schválilo „paragrafované znění“ úprav stanov k projednání a schválení 36. VH.

36. podzimní VH návrh úprav Stanov detailně neprojednávala a s ohledem ke schválené přípravě ČSVTS k implementaci dle ISO 9001/2000 přijala usnesení, aby potřebné úpravy stanov a organizačního řádu byly provedeny až na základě analýzy procesů dle normy ISO 9001.

8 Implementace ISO 9001 v ČSVTS

Základní dokumenty Svazu byly formulovány při zakládání Českého svazu vědeckotechnických společností v roce 1990 a samozřejmě vycházely z tehdejších podmínek a potřeb zakládajících členů Svazu. Od té však doby uplynulo sedmáct let, ve kterých se odehrálo mnoho zásadních politických, ekonomických a společenských změn, které si v průběhu let zákonitě vyžadovaly odpovídající odezvy od všech subjektů, které v České republice působí. Přes tyto trvale působící vlivy si však Svaz zachoval v hlavních ohledech stejné rysy, které mu vložila zakládající jednání v devadesátém roce a tyto praktiky zůstávají vlastní i řadě členských společností doposud. Ukázalo se tedy, že vhodným nástrojem pro modernizaci Svazu je implementace systému managementu kvality, který se stává běžným vybavením manažerských postupů v prosperujících subjektech jakéhokoli zaměření. I v rámci Svazu jsou již nositelem certifikace systému managementu kvality podle ČSN EN ISO 9001 dceřinné společnosti DTO CZ, s.r.o., DT České Budějovice, s.r.o. a DT Plzeň, s.r.o.

Tyto důvody a důvody, popsané v předcházející kapitole, vedly k usnesení 35. valné hromady, kterým bylo předsedovi ČSVTS uloženo připravit postup implementace ISO 9001 do činnosti orgánů a aparátu ČSVTS. Následná 36. valná hromada poté uložila předsednictvu ČSVTS zahájit realizaci uvedeného návrhu prakticky k 1. březnu 2007. Předsednictvo jmenovalo svého člena Ing. Jiřího Frýbu představitelem předsednictva pro koordinaci zaváděcích procesů a vyhlásilo výběrové řízení na poskytovatele zaváděcích procesů. Do tohoto řízení se přihlásilo 11 uchazečů. S vítězem Českou společností pro jakost byla uzavřena příslušná smlouva.

Standardní průběh přípravy Svazu k certifikaci podle ISO 9001 je rozdělen do sedmi etap, z nichž první, obsahující školení účastníků

přípravy na certifikaci a hloubkovou analýzu situace ve Svazu pro zjištění současného stavu managementu kvality, začala v březnu 2007. Závěrečná etapa, která ověří funkčnost systému managementu jakosti zkušebním provozem a vyvrcholí zadáním certifikace systému jakosti proběhne v říjnu a listopadu 2007. Získání certifikačního osvědčení se předpokládá v 1. čtvrtletí 2008.

V průběhu zavádění systému managementu kvality v ČSVTS je velmi žádoucí podrobit všechny, dlouho ve Svazu praktikované, procesy odpovědnému zkoumání a pokud nevyhovují současným potřebám Svazu, navrhnout jejich úpravy a změny. Je to výjimečná příležitost pro všechny členy orgánů Svazu, zaměstnance aparátu a členské společnosti k uplatnění jejich konstruktivních připomínek a návrhů. Výsledkem implementace bude potom moderní, efektivní, pro všechny členy transparentní a srozumitelná struktura Svazu, který bude ekonomicky stabilní a schopný racionálního vývoje a bude svou strukturou podobný sesterským organizacím zemí Evropské Unie.

9 Zahraniční činnost

Zahraniční činnost byla soustředěna na komunikaci a spolupráci s mezinárodními inženýrskými organizacemi FEANI a WFEO, na tradiční nadstandardní spolupráci se ZSVTS a na spolupráce se zahraničními technickými organizacemi, s nimiž má Svaz uzavřenou platnou smlouvu o spolupráci.

9.1 FEANI

V r. 2004 se delegace ČSVTS zúčastnila zasedání Středoevropské skupiny FEANI, které se konalo v Berlíně a výročního zasedání FEANI na Maltě. Doc. Ing. Z. Trojan, CSc. byl zvolen stálým členem komise pro trvalý profesní rozvoj (CPDC) a aktivně se zapojil do její činnosti.

V r. 2005 se delegace ČSVTS zúčastnila zasedání Středoevropské skupiny FEANI, které bylo ve Vídni a výročního zasedání FEANI v Athénách. Na obou zasedáních byla věnována pozornost především situaci vzniklé přijetím směrnice o uznávání profesních kvalifikací Evropskou unií a dalším diskutovaným bodem byl přístup k Boloňské deklaraci.

Díky přítomnosti Prof. Pavelky na prezentaci projektů EURACE, konaného v březnu 2006 v Bruselu, byly získány nejnovější podkladové materiály k problematice evropských akreditací.

V r. 2006 se zasedání středoevropské skupiny FEANI konalo v srpnu v Maďarsku a výroční zasedání FEANI v září v Praze. Na nich byl podrobně diskutován strategický plán FEANI na léta 2006 až 2009 a rozebrány zkušenosti s pořádáním Světového inženýrského kongresu WFEO o inženýrském vzdělávání. Byly prezentovány zkušenosti se zaváděním Boloňského programu v jednotlivých středoevropských zemích a se zaváděním profesní karty pro inženýry. Bodem programu byla i frekventovaná otázka týkající se financování vědy a výzkumu a situace v jednotlivých zemích.

Uspořádáním výročního zasedání FEANI v Praze byl pověřen Český národní výbor FEANI. Tento výbor je zástupcem všech českých inženýrských organizací v nejvyšší evropské inženýrské asociaci. Je tvořen Českým svazem vědeckotechnických společností a Českou komorou inženýrů a techniků činných ve výstavbě a funguje v rámci

ČSVTS. To, že bylo uspořádání tohoto prestižního zasedání svěřeno české inženýrské organizaci svědčí o dobré práci našich reprezentantů ve FEANI a o důvěře v jejich organizační schopnosti. Zasedání probíhalo tři dny v pražském hotelu Pyramida. Podrobnější informace o tomto zasedání je uvedena v kapitole 10.2.

9.2 WFEO

V roce 2004 se v Praze na půdě ČSVTS se konalo zasedání komise CET WFEO a delegace Svazu se zúčastnila na druhém světovém inženýrském kongresu WEC 2004 v Šanghaji. Zasedání komise CET WFEO se zabývalo způsobem akreditace a vzájemného uznávání vysokoškolských diplomů na celém světě a přípravou VII. světového kongresu inženýrského vzdělávání, který se konal v Budapešti.

Výroční zasedání WFEO v r. 2005 se konalo v San Juan a ČSVTS na něm reprezentovala tříčlenná delegace. Prof. R. Petříková se věnovala práci v komisi pro výchovu a vzdělávání. Součástí zasedání byl i technický kongres zabývající se problematikou tropických oblastí, zmírňováním následků přírodních katastrof a možností pomoci rozvojovým zemím. Antikorupční fórum, které shrnulo hlavní zásady boje proti korupci, podtrhlo dodržování etického kodexu s cílem co nejvíce aktivně zapojit členy inženýrské komunity v úsilí o dodržování etiky a integrity v inženýrských službách a smlouvách ve všech zemích světa.

Kongresu WFEO „Mobilita inženýrů“, který se konal v březnu 2006 v Budapešti se zúčastnil doc. Ing. Daniel Hanus. V bohatém kongresovém programu vystoupili významní odborníci z praxe, technických universit, vědeckých a výzkumných institucí a rovněž i reprezentanti profesí a inženýrských komor a asociací s vysoce hodnotnými příspěvky.

9.3 Spolupráce se ZSVTS

Spolupráce se Zväzom slovenských vedeckotechnických spoločností pokračovala i v tomto funkčním období na nadstandardní úrovni. Delegace obou Svazů se setkávaly každý rok na pravidelných setkáních a informovaly se o aktuálním dění. Setkání v Praze byla v r. 2004 a 2006, v r. 2005 se setkání konalo v Bratislavě.

Předseda ZSVTS Prof. Petráš se zúčastnil konference k 15. výročí založení ČSVTS v dubnu 2005, přednesl na ní zdraví a předal dar ZSVTS. Podobně se delegace ČSVTS zúčastnila slavnostní konference pořádané při příležitosti 15. výročí vzniku ZSVTS. Na ní byli čestnou plakétou oceněni prof. Pavelka, doc. Trojan a Ing. Dahinterová. Prof. Pavelka na ní přednesl zdraví a předal dar ČSVTS.

V r. 2004 byly poprvé předány plakety za rozvoj spolupráce mezi oběma Svazy, udělované podle pravidel schválených v r. 2003.

V rámci evropského týdne vědy uspořádal ZSVTS v Bratislavě konferenci na téma „Mládež a ZSVTS“. Zástupce ČSVTS ve svém vystoupení na této konferenci charakterizoval dlouhodobý program rozvoje ČSVTS a zdůraznil především část, týkající se omlazování členské základny. Současně informoval o vypsané soutěži pro mladé techniky do 35 let a nabídl v ní účast mladým ze SR.

Oba Svazy si také společně koordinují své postoje a stanoviska pro jednání WFEO a FEANI.

9.4 Spolupráce se zahraničními technickými organizacemi

ČSVTS má v současné době podepsány smlouvy o spolupráci s německým VDI, čínským CAST a Svazem portugalských inženýrů.

Delegace ČSVTS svojí účastí na slavnostní konferenci k 150. výročí založení VDI, konané v květnu 2006 v Berlíně, potvrdila zájmovost ČSVTS o dvoustrannou spolupráci ČSVTS s VDI i mimo mezinárodní organizace. V rámci této spolupráce byla zahájena diskuze o možnosti vydávání časopisu VDI v českém jazyce.

Spolupráce s čínským CAST byla prohloubena osobním setkáním obou předsedů na výše zmíněné konferenci k 150. výročí VDI a navazujícím přijetím delegace CAST v čele s jeho čestným předsedou CAST prof. Ing. Zhou-Guangzhaem v sídle ČSVTS v Praze. Pozvání na toto jednání přijala také velvyslankyně ČLR v ČR a rada pro vědeckotechnickou činnost při velvyslanectví ČLR. Po vzájemném informování o nejnovějším zaměření činností Svazů došlo ke shodě, že cílem spolupráce je prohlubovat tradiční dobré vztahy a podepsat novelizovanou smlouvu o spolupráci. Návrh takové smlouvy byl ze strany ČSVTS připraven a zaslán k připomínkám CAST.

Všechny zahraniční služební cesty na zasedání pořádaná organizacemi FEANI a WFEO byly uskutečněny za přímé finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

10 Významné události

10.1 Konference k 15. výročí od založení ČSVTS

V dubnu 2005 se uskutečnila konference k 15. výročí založení Českého svazu vědeckotechnických společností na téma „Znalosti - lidské zdroje - konkurenceschopnost“. Dopolední blok přednášek zahájil předseda ČSVTS prof. Ing. Jiří Pavelka, DrSc. svým příspěvkem „Historie a perspektivy ČSVTS“. S přednáškou na téma „Priority v oblasti lidských zdrojů“ vystoupil tehdejší místopředseda vlády pro ekonomiku Ing. Martin Jahn, který zdůraznil potřebu České republiky obstat v mezinárodní konkurenci a rychle rozvíjet informační společnost, současně také upozornil na nutnost celoživotního vzdělávání v technických oborech. Dalším přednášejícím byl prorektor Technické univerzity - VŠB v Ostravě prof. Ing. Václav Roubíček, CSc., který hovořil na téma „Úloha technické vysoké školy v procesu zvyšování konkurenceschopnosti českého průmyslu“. Zdůraznil nutnost kvalitních studijních programů u technických oborů a širokou nabídku celoživotního vzdělávání, ale také hovořil o potřebě politické podpory rozvoje technických oborů. S přednáškou „Současné problémy technického vysokého školství“ vystoupil tehdejší děkan Fakulty strojní ČVUT prof. Ing. Petr Zuna, CSc., který upozornil na nedostatek kvalitních mladých techniků např. v oblasti stavby strojů, materiálů, energetiky apod. V programu svá vystoupení přednesli i další hosté - tehdejší předseda FEANI K. Alexopoulos, místopředseda Akademie věd ČR prof. Ing. J. Drahoš, DrSc., předseda Svazu slovenských vědeckotechnických společností prof. Ing. D. Petráš, DrSc., předseda Úřadu pro technickou normalizaci a měření Ing. A. Šafařík - Pštorsz a jiní. Dopolední část konference byla věnována diskusi k návrhu dokumentu „Dlouhodobý program ČSVTS na léta 2005 - 2010“, kde k jednotlivým kapitolám programu vystoupili pověřeni členové předsednictva Svazu.

10.2 Výroční zasedání FEANI v Praze

Uspořádáním Výročního zasedání FEANI pro rok 2006 byl pověřen Český svaz vědeckotechnických společností. Zasedání se konalo v hotelu Pyramida.

První den se konala schůze výkonné rady FEANI a jednání jejich stálých pracovních orgánů.

Druhý den dopoledne proběhl „workshop“, na kterém se projednávala podrobně témata zařazená do programu valné hromady. Šlo o diskusi k návrhu konceptu profesní karty inženýra, o provedení analýzy dalšího postupu posilování mezinárodního postavení a úlohy FEANI a projednání stanoviska k návrhu Kodexu chování inženýra a etiky inženýrské profese. Druhý den odpoledne se konalo akademické zasedání s názvem „Význam inovací pro budoucnost Evropy“.

Celý závěrečný den zasedání byl věnován jednání valné hromady FEANI. Nejdůležitějším bodem bylo projednání plnění strategického plánu činnosti a schválení plánu akcí na rok 2007. Plénium vyslechlo zprávu o průběhu projektu, jehož výsledkem má být zpracování systému pro akreditaci a evaluaci inženýrských programů realizovaných na technických univerzitách. Na výsledky tohoto projektu má bezprostředně navazovat činnost nově ustavené neziskové organizace ENAEE, v níž má mít rozhodující postavení FEANI, která poskytuje ve svém sekretariátu prostor pro její sídlo. Má být institucí, která bude řídit a koordinovat akreditační procesy podle systému EURACE. Výsledky práce na tomto projektu byly valnou hromadou akceptovány. Dále generální sekretář informoval o pokračujícím růstu mezinárodních aktivit FEANI a spolupráci s mezinárodními institucemi. Nejdůležitějším úkolem, na který se FEANI v současnosti soustřeďuje, je projekt ENGCARD. Byl vysloven souhlas se stanoviskem FEANI k výzkumu a vývoji zpracovaném výkonnou radou v souvislosti se 7. rámcovým výzkumným programem Evropské komise. Byla schválena zpráva Evropské monitorovací komise, která se zabývá problematikou akreditace inženýrských studijních programů a udělování profesních titulů EUR ING. Komise pro trvalý profesní rozvoj v návaznosti na své předchozí aktivity zpracovala tři dokumenty: Trvalý profesní rozvoj jako nástroj pro uplatnění mobility inženýrů, E-Learnig využitelný pro podporu trvalého profesního rozvoje inženýrů a Možnosti akreditace systému trvalého profesního rozvoje inženýrů.

Součástí výročního zasedání v Praze bylo i několik významných společenských akcí. V programu nebylo zapomenuto ani na poznávací aktivity zaměřené na propagaci Česka a Prahy, určené účastníkům zasedání a také doprovázejícím osobám. V souvislosti s konáním výročního zasedání v Praze byla v televizním programu Ekonomika 24 zařazena relace o činnosti FEANI v oblasti spolupráce s vysokými školami při inženýrské výuce a dalším vzdělávání inženýrů. Do ní bylo zařazeno i vystoupení předsedy Evropské monitorovací komise a v přímém vstupu proběhl rozhovor s předsedou FEANI. Ke krátkému rozhovoru byla přijata delegace představitelů FEANI ve složení předseda Willy Fuchs, generální sekretář FEANI Philippe Wauters a předseda Českého národního výboru FEANI Zdeněk Trojan, předsedou poslanecké sněmovny parlamentu České republiky Miloslavem Vlčkem.

Finanční náklady spojené s organizací této akce činily cca 1 milion Kč a byly pokryty sponzorskými dary 17 podnikatelských subjektů. Významnou částkou přispělo také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a část nákladů kryly inženýrské organizace sdružené v českém národním výboru FEANI, tj. ČSVTS a ČKAIT.

11 Závěr

Předložená zpráva o činnosti předsednictva ČSVTS obsahuje 10 kapitol. Tato zpráva neobsahuje informace o hospodaření Svazu a o jeho investiční strategii, kterými se předsednictvo na svých zasedáních rovněž zabývalo.

Předsednictvo považuje za pozitivní výsledky své tříleté činnosti, že se podařilo

- zpracovat a valnou hromadou přijmout Dlouhodobý program a zahájit jeho věcné naplňování
- udržet ekonomickou stabilitu Svazu,
- zorganizovat Soutěž mladých techniků o cenu ČSVTS,
- získat grant a zřídit Středisko informací a poradenství ČSVTS pro pomoc při získávání finančních prostředků pro podporu projektů z prostředků státního rozpočtu a fondů EU,
- přesvědčit většinu členských společností o nutnosti mít své internetové stránky a informovat o své činnosti v tisku,
- vytvořit první dva klustry odborně příbuzných společností s cílem koordinace jejich činnosti,
- zahájit implementaci normy ISO 9001 v ČSVTS,
- zorganizovat konferenci k 15. výročí od založení Svazu a výroční zasedání FEANI v Praze.

Předsednictvo považuje za neúspěch, že se nepodařilo

- významněji omladit členskou základnu,
- zvýšit informovanost o činnosti Svazu a dosáhnout toho, aby byl ČSVTS významněji považován za partnera v různých odborných komisích státních orgánů,
- dosáhnout z objektivních příčin konkrétnějších výsledků při rozvoji dalšího celoživotního vzdělávání,
- dosáhnout konkrétnějších výsledků v dvoustranných mezinárodních spolupracích.

Předsednictvo věří, že zahájená implementace ISO 9001 a následná certifikace umožní realizovat úpravy základních dokumentů, kterým byla věnována po celé funkční období maximální pozornost bez reálného výsledku a že nové předsednictvo bude pokračovat v naplňování Dlouhodobého programu.

VÝZNAMNÉ JUBILEUM ČESKÉHO VYSOKÉHO UČENÍ TECHNICKÉHO V PRAZE

Na začátku českého veřejného technického vzdělávání byl návrh Christiana Josefa Willenberga ze slezské Legnice (tehdy ještě součástí zemí Českého království), odeslaný v lednu 1705 císaři Leopoldovi I., aby směl jako zkušený fortifikační odborník „šest osob stavu panského, čtyři rytířského a dva městského vyučovati v umění inženýrském“.

Ještě dříve, než se císař vyjádřil, musel ovšem Willenberg prokázat svou odbornou způsobilost. Vídeňská dvorská válečná rada proto sestavila zvláštní komisi a ta ho přezkoušela z aritmetiky, geometrie, trigonometrie a francouzských i německých způsobů opevňování. Examinátoři byli se znalostmi padesátiletého uchazeče o titul císařského inženýra spokojeni, válečná rada jejich stanovisko vzala

na vědomí a 15. prosince 1706 Willenbergovi inženýrskou kvalifikaci přiznala. O měsíc později, 18. ledna 1707, došel do Prahy reskript císaře Josefa I. (jeho otec Leopold I. v květnu 1705 zemřel), v němž českým sněmovním komisařům sděluje, že s Willenbergovým návrhem souhlasí a poroučí jej projednat.

Tento písemný dokument je považován za zakládací listinu Českého vysokého učení technického, nejstarší technicky zaměřené vysoké školy ve střední Evropě.

První profesori inženýrství

Josef I. sice poručil, žádné peníze na ustavení stálého stavovského učitele inženýrství však Čechům nedal. Reskript byl tedy chápán jen jako doporučení. Protože čeští stavové na něj nereagovali, poslal Willenberg v říjnu 1716 svou žádost do Vídně znovu. Císař Karel VI., nástupce Josefa I., byl důslednější. Už následující rok 9. listopadu vydal zvláštní dekret, kterým se pod vedením Christiana Willenberga zřizovala v Praze inženýrská profesura. Nešlo však o samostatnou vysokou školu, ale nový obor, který měl časem splynout jako součást filozofické fakulty s univerzitou. Učit se začalo 7. ledna 1718. Kromě fortifikačního umění přednášel Willenberg i civilní obory jako zeměměřičství, kreslení map, odvodňovací práce, konstrukce mechanismů ke zvedání těžkých břemen apod. Když na jaře 1726 nastoupil po Willenbergovi všestranně vzdělaný Jan František Schor (1686 - 1767), rozšířil se výběr předmětů o některé další, např. optiku, perspektivu, kreslení nebo geografii. Třetím profesorem inženýrské školy byl Antonín Linhart Herget. Za jeho působení byla inženýrská stavovská profesura změněna (1787) na řádnou profesuru filozofické fakulty pražské univerzity.

V roce 1798 vystoupil univerzitní profesor matematiky a člen dvorské komise pro revizi veřejného školství František Josef Gerstner s myšlenkou založit v Praze technickou univerzitu, kde by po vzoru pařížské École polytechnique inženýrské nauky úzce navazovaly na studium matematiky a exaktních věd. Návrh byl přijat s nadšením,

když ale začalo konkrétní projednávání, ukázalo se, že zakládat vysokou školu v nejistém čase napoleonských válek je sice vlastenecké a v dlouhodobé perspektivě prozíravé, zároveň však finančně neúnosné. Aby z pražské polytechniky nakonec nesešlo, bylo třeba původní plány upravit: škole muselo stačit skromnější vybavení, zůstala součástí filozofické fakulty a zaměstnávala jen čtyři profesory a dva adjunkty. Přesto mohl být Gerstner spokojen. Po devadesáti letech existence jedné inženýrské profesury byla škola reformována na moderní polytechniku vyučující všechny inženýrské obory té doby. Dekret o založení Českého stavovského polytechnického ústavu podepsal císař František I. v březnu 1803, ředitelem se stal Gerstner, výuka začala 10. listopadu 1806.

Proměny pražské techniky v 19. a 20. století

- Od 8. 9. 1815 přestal být Polytechnický ústav součástí Karlo-Ferdinandovy univerzity a získal statut samostatné školy.
- Dne 23. 11. 1863 císař František Josef I. schválil Organický statut Polytechnického ústavu království Českého, který dal profesorskému sboru právo volit rektora a vědecky řídit školu. Historie dvojjazyčné (utrakvistické) polytechniky však za šest let skončila. V dubnu 1869 panovník školu opět zrušil a zároveň souhlasil s jejím rozdělením na Český polytechnický ústav království Českého a Německý polytechnický ústav království Českého
- Od roku 1875 byly česká i německá polytechnika (dosud zemské ústavy) převedeny do státní správy.
- V roce 1879 dostaly obě polytechniky nové názvy: C. a k. česká vysoká škola technická v Praze, a K. k. Deutsche Technische Hochschule in Prag.
- Říšským zákonem z 13. dubna 1901 bylo polytechnikám v Praze, Brně, Vídni, Štýrském Hradci a Budapešti přiznáno právo udělovat doktorské hodnosti (doktoráty technických věd a čestné doktoráty technických věd) a užívat rektorský řetěz.
- Výnosem Ministerstva školství a národní osvěty Československé republiky z 1. září 1920 vzniklo České vysoké učení technické jako svazek sedmi relativně samostatných vysokých škol technických: stavebního inženýrství, kulturního inženýrství,

architektury a pozemního inženýrství, strojního a elektro-technického inženýrství, chemicko-technologického inženýrství, zemědělského a lesního inženýrství, speciálních nauk; v čele jednotlivých škol stáli děkani. Vysoká škola kulturního inženýrství byla v roce 1921 jako samostatná instituce zrušena a začleněna do působnosti Vysoké školy inženýrského stavitelství. Od roku 1929 se stala rovnoprávnou součástí ČVUT také Vysoká škola obchodní, do té doby pouze tříletá.

- Dne 17. listopadu 1939 byly z rozhodnutí říšského protektora Konstantina von Neuratha české vysoké školy uzavřeny.
- Necelý měsíc od konce války, 4. června 1945, byla na ČVUT výuka v plném rozsahu opět obnovena.
- Po organizačních změnách v období 1950 - 1960 zůstaly na ČVUT čtyři fakulty: strojní, elektrotechnická, stavební, technické a jaderné fyziky (nyní jaderná a fyzikálně inženýrská).
- Od roku 1976 převzala výchovu architektů ze Stavební fakulty nově zřízená Fakulta architektury.
- V roce 1992 skončila rozsáhlá rekonstrukce Betlémské kaple, která má funkci auly ČVUT.
- V akademickém roce 1993-1994 byla zahájena výuka na nové Fakultě dopravní.
- K dosavadním šesti fakultám ČVUT přibyla v roce 2005 Fakulta biomedicínského inženýrství.
- V současné době jsou kromě sedmi fakult součástí Českého vysokého učení technického také Kloknerův ústav (vědeckovýzkumné pracoviště v oboru stavitelství), Masarykův ústav vyšších studií, Výpočetní a informační centrum, Technologické a inovační centrum, Výzkumné centrum průmyslového dědictví, Ústav technické a experimentální fyziky, Centrum pro radiochemii a radiační chemii, Ústav výstavby a investiční činnosti, Nakladatelství a Správa účelových zařízení.
- Zatímco v 18. století se počty posluchačů pohybovaly v desítkách, po Gerstnerově reformě počátkem 19. století brzy překročily jeden tisíc. Před první světovou válkou byly na české technice asi 3 000 studentů, v meziválečném období 4 000 až 6 000, nyní jich je na všech fakultách dohromady kolem 23 000.
- Po roce 1990 byl na ČVUT zaveden kreditní systém výuky. V souladu s Boloňskou deklarací z roku 1999 je studium na ČVUT uspořádáno do sériového řetězce tří samostatných akreditovaných studijních programů - bakalářského, magisterského a doktorského. Kromě toho škola nabízí v rámci celoživotního vzdělávání postgraduální kurzy (pro absolventy se zaměřením na doplnění a rozšíření znalostí v konkrétním oboru), kariérní kurzy (zaměřené na získání a prohloubení dílčích odborných znalostí pro konkrétní funkce), rekvalifikační kurzy (k získání prohloubení dílčích odborných znalostí pro získání nové odborné kvalifikace), univerzitu třetího věku (určenou zájemcům, kteří považují rozšiřování odborných znalostí a profesních dovedností za trvalou součást plnohodnotného života), přípravné kurzy k přijímacímu řízení na vysokou školu.

Oslavy třístého výročí vydání historického reskriptu císaře Josefa I. vyvrcholily v týdnu od 15. do 19. ledna 2007

Ve středu 17. ledna na slavnostním zasedání Vědecké rady ČVUT v Betlémské kapli převzali čestné doktoráty Stuart E. Graham, prezident SKANSKA AB (Švédsko), Josef Kittler, profesor University of Surrey (Velká Británie) a prezident České republiky Václav Klaus.

O den později se konalo veřejné slavnostní shromáždění Akademického senátu ČVUT a Vědecké rady ČVUT ve Španělském sále Pražského hradu. V projevech funkcionářů ČVUT, zástupců českých a zahraničních vysokých škol i řady významných představitelů politického i společenského života zazněly např. tyto myšlenky:

Profesoři a absolventi pražské techniky jsou autory nejen převážné většiny technických děl na našem území, ale i řady významných tvůrčích činů v zahraničí.

Bez kvalitní techniky a technologie bychom žili na úrovni společnosti předminulého století, bez kultury a umění by ale konzumní svět postrádal hlubší smysl.

Žádná ze sedmi fakult pražské techniky nevychovává posluchače pro čekárny nezaměstnaných na úřadech práce. Příležitost uplatnit své znalosti a rozvíjet talent mají konstruktéři, stavbyvedoucí, architekti i další technicky vzdělaní odborníci - absolventi ČVUT.

Limitujícím faktorem rozvoje vysokého školství je podfinancování vysokých škol a vědeckovýzkumné základny obecně. Uspokojivý stav lze očekávat teprve až budou výzkum, vývoj a inovace podporovány (ze státních i privátních zdrojů) v rozmezí přibližně 3 % HDP. K tomu však máme ještě daleko.

Podle slov prezidenta evropské asociace univerzit profesora Winklera z Vídně může být skutečně významnou výzkumnou univerzitou jenom taková, která má více než 20 tisíc studentů, přes 3 tisíce zaměstnanců a rozpočet přesahující miliardu dolarů. České vysoké učení technické splňuje první dva předpoklady „na výbornou“, třetí však sotva na 15 %; rozpočet tři miliardy korun představuje jen asi sedminu požadované částky.

Prof. RNDr. Ivo Kraus, DrSc., FEng.
ČVUT v Praze

Autor je významným popularizátorem poznatků v oblasti techniky a přírodních věd.

Je autorem knih:

Dějiny evropských objevů a vynálezů
Dějiny tech. věd a vynálezů v českých zemích
Příběhy učených žen a dalších

Text k ilustracím:

Christian Josef Willenberg (1655 - 1731)

František Josef Gerstner (1756 - 1832)

V letech 1835 - 47 působil na pražské polytechnice geniální matematik a fyzik Christian Doppler

ENERGETICKÁ POLITIKA PRO EVROPU A MY

Nejprve stručně několik slov úvodem k současné situaci v oblasti energetické politiky v Evropské unii.

Evropská komise, která připravila návrh dokumentu „Energetická politika pro Evropu“, se dostává při realizaci energetické politiky stále více do postavení schizofrenika. Na jedné straně totiž prosazuje absolutní liberalizaci trhu s energiemi v EU pomocí realizace tzv. „unbundlingu“, tj. úplného oddělení vlastnictví rozvodných sítí od obchodu s elektrickou energií a plynem jako energetickými komoditami, na straně druhé se naopak snaží prosadit větší využívání obnovitelných zdrojů energie pomocí závazných limitů a na základě dotací z veřejných prostředků, což zcela deformuje liberální trh s energiemi.

Dále je zapotřebí říci, že Evropská komise navrhla pro realizaci energetické politiky EU najednou příliš mnoho ambiciózních cílů a vzniká tak nebezpečí, že se naplní přísloví „mnoho psů, zajícova smrt“. Tím nechtěně obětovaným zajícem může být úspěšný rozvoj ekonomiky členských států EU, neboť ani byrokrati v Bruselu si jistě pod udržitelným rozvojem nepředstavují ekonomickou stagnaci nebo dokonce pokles výkonnosti ekonomiky členů EU. Fungování ekonomiky se však bohužel často neřídí silou vůle politiků a státních byrokratů.

A nyní konkrétně k Energetické politice pro Evropu a jejímu dopadu na Českou republiku. Program Energetická politika pro Evropu, který zveřejnila Evropská komise v lednu tohoto roku a o jehož cílech jednala na počátku března Rada Evropy v Bruselu za účasti předsedů vlád nebo prezidentů členských zemí, se opírá o tři základní pilíře:

- úspory energií
- snižování emisí CO₂
- zvyšování podílu obnovitelných zdrojů.

Podívejme se na tyto základní pilíře uvedeného programu podrobněji.

1. **Úspory energií** - EU přijala motivační cíl snížit do roku 2020 celkovou spotřebu primární energie o 20 % oproti roku 1990.

Žádný rozumný člověk není jistě obecně proti tomu, pokud může někde ušetřit. Investice do úsporných technologií jej ale nesmí přivést do náruče exekutora, který mu pro předlužení zabaví jeho majetek.

Úspory energií nejsou dnes problémem technickým, nýbrž v prvé řadě a zejména problémem ekonomickým. Potřebné materiály, postupy a technologie jsou v dostatečné míře připraveny, každá úspora však něco stojí.

Nic prostě není zadarmo.

Pokud navíc do podpory energetických úspor zapojíme použití prostředků z veřejných zdrojů nebo dokonce příkazy a zákazy (viz například zákaz prodeje klasických žárovek, který požadují ekologická hnutí v některých státech EU a Zelení v Evropském parlamentu), pak se z problému ekonomického stává rovněž a zejména problém politický.

Politici tedy mohou v rámci EU ukázat, jak dokáží přesvědčit své voliče o tom, že úspory se skutečně vyplatí. Zatím se jim to ale příliš nedaří.

Podívejme se konkrétně na naši českou zahrádku. Pokud jde o spotřebu elektrické energie, neustále u nás roste stejně jako ve vyspělých zemích EU přes všechny investice do moderních technologií. V období posledních tří let, tj. 2004 až 2006, činil růst dokonce v průměru 3 % ročně. Tento růst je prakticky dvojnásobný, než předpokládá Státní energetická koncepce do roku 2030 (SEK), kterou schválila svým usnesením č. 211 ze dne 10. března 2004 vláda ČR.

Co z toho tedy plyne pro realizaci cíle snížit celkovou spotřebu primární energie do roku 2020 o 20 %?

- a) Zastavení růstu nebo dokonce snížení spotřeby elektrické energie není možné očekávat a plánovat, neboť růst její spotřeby souvisí se zvyšováním životní úrovně, u níž stále ještě máme oproti vyspělým zemím EU co dohánět. Na elektrickou energii tedy při snižování celkové spotřeby energie nemůžeme v žádném případě spoléhat.
- b) Část cílové úspory spotřeby všech druhů energií nám již zajistil pokles průmyslové výroby v energeticky náročných odvětvích po roce 1989, zbytek však musíme řešit zacílením úsporných opatření zejména do oblasti spotřeby tepla a paliv pro dopravu. V současné době je spotřeba všech druhů energií na obyvatele v ČR srovnatelná s průměrem 15 zemí EU, které byly jejími členy před naším vstupem.
- c) Snížení celkové energetické spotřeby na jednotku HDP o 40 % do roku 2020 ve srovnání s dnešním stavem, což si jako svůj cíl dala v oblasti zvyšování efektivnosti české ekonomiky současná vládní koalice, bude při splnění cíle dle bodu b) dosaženo automaticky za předpokladu, že udržíme růst HDP alespoň na úrovni okolo 3 % ročně, tj. méně než polovině úrovně z posledních dvou let. To ovšem jednoznačně vyžaduje vytvářet příznivé podmínky pro podnikání, působí proto komicky, když naplňování tohoto cíle zdůrazňuje jako svou prioritu Strana zelených. Ta totiž svým působením v rámci koaliční vlády (zde je třeba vyzdvihnout zvláště činnost ministerstva pro životní prostředí) i v parlamentu dělá vše pro to, aby našim podnikatelům co nejvíce zkomplikovala život zpřísněním požadavků legislativy EU při jejich zapracování do našich právních předpisů a naopak nevyužíváním výjimek, které EU povoluje a vyspělé země využívají pro udržení dynamiky hospodářského růstu.

2. Snižování emisí CO₂ - EU přijala závazný cíl snížit do roku 2020 emise CO₂ o 20 % oproti roku 1990. V případě, že se k této iniciativě připojí USA, Čína, Indie a další velcí producenti CO₂, zvyšuje se cíl na 30%. Cíl platí pro celou EU, rozdělení podílu mezi jednotlivé členské země tak, aby EU jako celek stanovený

cíl splnila, bude vyžadovat vrcholné diplomatické úsilí a zřejmě přímo matematickou ekvilibristiku úředníků Evropské komise. Jednotlivé členské země EU musí cílové hodnoty, které pro ně individuálně stanoví Evropská komise, odsouhlasit. Algoritmus, jak se bude postupovat, když souhlasit nebudou, nebyl doposud zveřejněn. Uvidíme v příštích měsících, až započne konkrétní vyjednávání. Zejména bude opět velmi zajímavé, zda třeba takové Německo, které má již dnes problém s plněním méně náročných cílů Kjótského protokolu, nebude při jednání s úředníky Evropské komise opět „rovnější mezi rovnými“.

Většina odborníků na klimatologii považuje dnes za prokázané, že emise CO₂ přispívají ke skleníkovému efektu. Neexistuje však vůbec jednoznačná shoda na tom, jaký je skutečný podíl rostoucích emisí skleníkových plynů na růstu průměrných teplot na zeměkouli, který pozorujeme v posledních desetiletích, a o němž politici a média s oblibou hovoří jako o globálním oteplování. Velké rozpory mezi odborníky přitom vyvolává již samotná definice pojmu průměrná teplota na zeměkouli. Je vědecky prokázáno, že ve středověku existovalo například v Evropě období, kdy průměrná teplota zde byla vyšší než v několika posledních „teplých“ letech a to přesto, že žádná průmyslová výroba ani automobilová doprava tehdy neexistovaly.

Vzniká proto zcela oprávněná diskuse zejména mezi ekonomy o tom, jak velké prostředky a jakým způsobem na snížování emisí CO₂ v blízké budoucnosti vynaložit, aby tyto investice nevedly pouze k neúměrnému a neoprávněnému plýtvání finančními prostředky bez prokazatelného, tj. objektivně měřitelného vlivu na ono globální oteplování. Nesmyslně vysoké a přitom zbytečně vynaložené investice by totiž mohly způsobit stagnaci světové ekonomiky. Místo řešení problému pomocí vědeckého přístupu a chladného analytického uvažování odborníků však v poslední době sledujeme snahu některých politiků podporovat nebo dokonce přímo organizovat mediální kampaně ke strašení obyvatel jednotlivých zemí. Cíl je přitom jasný: získat co největší množství prostředků z veřejných zdrojů k „řešení problému globálního oteplování“, o jejichž přidělení budou tito politici rozhodovat.

Odborníci v energetice a ekonomové diskutují na rozdíl od „opatrných“ politiků v EU zcela otevřeně a nepředpojatě o využitelnosti všech dostupných bezemisních technologií, které by umožnily dosažení stanoveného cíle pro snížení emisí CO₂ s přijatelnými náklady.

Z fyzikálně-technického i z ekonomického hlediska je na prvním místě mezi těmito bezemisními technologiemi jaderná energetika. Neexistují totiž žádné vědecky zdůvodnitelné argumenty pro vyloučení jaderné energetiky z portfolia bezemisních technologií, které má dnes svět k dispozici pro ekonomicky efektivní výrobu elektrické energie v elektrárnách velkých výkonů.

Pro země, jako je naše republika, které např. na rozdíl od Norska nebo Islandu nemají dostatečný potenciál vodní nebo geo-

termální energie, je jaderná energetika daleko neefektivnější bezemisní zdroj, který mohou využít.

Je proto morální povinností všech odborníků v technických a fyzikálních vědách bojovat s nesmyslnou protijadernou fobií, šířenou různými zeleně zabarvenými hnutími a politickými stranami, které odmítají uznat vědecké argumenty a nechtějí vzít ani na vědomí, že dnes již existuje řada ekologů, kteří změnili svůj původní protijaderný postoj. Jsou sdružení například v hnutích Environmentalists for Nuclear (EFN), Clean and Safe Energy Coalition (CASE Coalition) a v některých dalších organizacích a patří mezi ně velmi významné osobnosti světové ekologie, např. jeden ze zakladatelů hnutí Greenpeace Američan Dr. Patrick Moore nebo britský profesor James Lovelock.

3. Obnovitelné zdroje energie - EU přijala závazný cíl zvýšit do roku 2020 podíl obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie na 20 %. Také tento cíl platí pro celou EU. Rozdělení podílu mezi jednotlivé členské země tak, aby EU jako celek cíl splnila, bude opět řešit Evropská komise s jednotlivými členskými zeměmi a platí pro ně tudíž totéž, co již bylo řečeno pro snižování emisí CO₂.

Požadavek na zvyšování podílu obnovitelných zdrojů na celkové výrobě energie, by měl mít racionální jádro, neměl by to být cíl sám o sobě, opírající se o ideologické floskule protijaderných hnutí a stran Zelených a popírající fyzikálně-technickou a ekonomickou realitu. Jinak to dopadne stejně jako ve Švédsku, kde vládní politici donutili elektrárenskou společnost vyřadit z čistě politických důvodů postupně z provozu oba bloky jaderné elektrárny Barsebeck v blízkosti města Malmö. Svým voličům přitom tvrdili, že produkce této elektrárny bude nahrazena obnovitelnými zdroji energie. To se však i přes několikaletou usilovnou snahu vládnoucích politických stran ukázalo jako zcela nereálné a výsledek celého vládního snažení je dnes takový, že voliči ve Švédsku odmítají odstavování dalších jaderných elektráren a naopak plně podporují jejich modernizaci a zvyšování výkonu, které zajistí náhradu za oba odstavené bloky!

Neustálé nepravdivé informování o technických a ekonomických možnostech obnovitelných zdrojů slouží protijaderně zaměřeným politikům v EU jako úhybný manévr před otevřenou diskusí o využití jaderné energie.

I naše Strana zelených se samozřejmě v tomto úsilí plně angažuje a aktivně v rámci stávající vládní koalice, kde hraje roli jazyčku na vahách, blokuje přípravu nových jaderných zdrojů s tím, že se nemáme čeho obávat, protože nedostatek elektrické energie:

- a) v blízké budoucnosti buď vůbec nenastane
- b) když už nastane, vše přece spolehlivě vyřeší obnovitelné zdroje.

Odborníci a manažeři v energetice a v ostatních průmyslových odvětvích i odborníci na vysokých školách a ve výzkumných ústavech by měli svým aktivním vystupováním na veřejnosti

a v médiích zamezit tomu, aby se obnovitelné zdroje staly kladivem na čarodějnice, to jest jadernou energetiku.

Náhrada neobnovitelných zdrojů energie obnovitelnými má význam tam, kde lze obnovitelné zdroje využít lépe pro jiný účel, než je výroba energie, kde znečišťují atmosféru skleníkovými plyny nebo tam, kde se energetické suroviny těží v politicky nestabilních oblastech, což ohrožuje energetickou bezpečnost zemí, které je dovážejí.

Nic z toho ale pro uran jako surovinu k výrobě jaderného paliva neplatí. Proto Francie na jednání Rady EU v Bruselu prosadila, že v jejím případě bude při posuzování podílu obnovitelných zdrojů na celkové výrobě energie vzato v úvahu, že emise CO₂ při výrobě elektrické energie snížila v přepočtu na jednoho obyvatele na nejnižší úroveň mezi zeměmi EU pomocí bezemisní jaderné energetiky.

Pokud němečtí politici chtějí dosáhnout stejně nízké úrovně emisí CO₂ jako Francie, ale na rozdíl od ní pomocí výroby elektřiny ve větrných elektrárnách, nic proti tomu. Energetickým odborníkům to však jistě silně připomíná „vědecké“ experimenty Járy Cimrmana.

Na závěr, ke kterému již není co dodat, uvedeme doslovnou citaci ze závěrů zprávy „Zajištění energetické bezpečnosti ČR, stav a riziko realizace hrozeb“, kterou projednala vláda ČR, ale

na nátlak místopředsedy vlády a předsedy Strany zelených RNDr. Martina Bursíka nebyla zveřejněna, a to dokonce ani v odborném tisku: „V klimaticko-zeměpisně-geologických podmínkách ČR lze energetickou bezpečnost budovat a posilovat zejména následujícími způsoby:

- nepřeceňováním role obnovitelných zdrojů, tj. podporovat jejich rozvoj při vědomí, že jejich role bude v ČR řadu let pouze doplňková. Geografická poloha předurčuje ČR k problematictějšímu využívání větru a vody k výrobě energie. Větrné elektrárny jsou navíc problematické vzhledem k jejich schopnosti způsobovat výpadky v elektrických přenosových sítích. Z těchto důvodů nelze předpokládat, že OZE sehrají důležitou roli v energetické bezpečnosti ČR. OZE ale mají důležitou úlohu v diverzifikaci energetických zdrojů. Za reálné považujeme postupné ekonomicky únosné navyšování podílu OZE až na maximálně odhadovaných cca 6 %. Vzhledem k nerealistickým představám veřejnosti a médií o míře využitelnosti OZE by bylo vhodné, aby vláda ČR dbala na objektivní informovanost veřejnosti a důsledně uváděla zavádějící tvrzení na pravou míru.“

RNDr. Miroslav Kawalec

*viceprezident České nukleární společnosti
a člen rady ředitelů Evropské nukleární společnosti*

BIOTECHNOLOGIE NA POČÁTKU 21. STOLETÍ

Do biotechnologií počítáme všechny technologické procesy, které využívají biologických systémů či živých organismů, případně jejich částí (buňky, tkáně, atd.) k výrobě nebo modifikaci různých výrobků, ale i biologické postupy aplikované k nejrůznějším účelům. Biotechnologie jsou vlastně mezioborovým přístupem k řešení aktuálních problémů, které kombinují takové disciplíny jako jsou např. biochemie, mikrobiologie, genetika, molekulární biologie, buněčná biologie, embryologie, bioinženýrství a další. Liší se v přístupech a v oblastech aplikací. Aplikační oblasti se často označují různými barvami např. červené biotechnologie (ve farmaci a medicíně), bílé (ale též šedivé) biotechnologie (různé průmyslové aplikace), zelené biotechnologie (aplikace v zemědělství), modré biotechnologie (aplikace v oblastech vodního a mořského světa). Mnohem častěji se však hovoří o klasických a moderních biotechnologiích. Klasické biotechnologie rozhodně nelze zatracovat, neboť jsou široce využívány a intenzivně do nich pronikají i přístupy aplikované v moderních biotechnologiích (např. použití rekombinantního chymosinu při výrobě sýrů, geneticky modifikované mikroorganismy při různých fermentačních a transformačních procesech). Hlavním směrem moderních biotechnologií jsou především „rekombinantní (DNA) technologie“, které byly poprvé komercializovány kolem r. 1970. Tyto technologie, mimo jiné, teoreticky umožňují přenést kterýkoliv gen z nějakého organismu do jiného (druhově zcela odlišného) a zde jej exprimovat. To znamená

produkovat zde bílkovinu, která přináší tomuto organismu zcela nové (dříve neznámé) vlastnosti či schopnosti.

Tyto technologie se uplatňují při přípravě tzv. geneticky modifikovaných organismů (používaná zkratka GMO). Zatímco veřejnost bezproblémově přijímá aplikace GMO v oblasti farmaceutického průmyslu (např. výroba lidského insulinu pro diabetiky pomocí mikroorganismů) je velmi kritická pokud se jedná o zemědělské komodity. Z nich ve světovém měřítku jsou nejvíce pěstovány sója (přes 50 % je již transgenní), bavlník (přes 28 %), řepka (přes 18 %) a kukuřice (přes 14 %). Nejvíce rozšířené jsou modifikace rezistence vůči herbicidům či hmyzu nebo jejich kombinace. V r. 2006 překročila plocha, na které byly pěstovány transgenní rostliny (GMO) 102 miliony hektarů a do pěstování se zapojilo přes 10 milionů farmářů (z nich je 90 % drobných farmářů v rozvojových zemích). Povolené druhy GMO jsou pěstovány ve 22 zemích světa, nejvíce v USA, Argentině a Brazílii. V České republice se od r. 2005 pěstuje transgenní kukuřice a uvažuje se o pěstování transgenních brambor. V r. 2006 byla Bt-kukuřice MON810 pěstována na 1 290 ha 85 pěstiteli. Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vytvořily pravidla koexistence tří současných zemědělských přístupů (biotechnologického-pěstujícího GMO, tradičního a ekologického) a systém kontroly pomocí svých orgánů. Více lze nalézt na webových stránkách obou ministerstev. V roce 2006 bylo zahájeno zemědělské pěstování kukuřice i na Slovensku.

Kromě uvedených, nejvíce pěstovaných zemědělských komodit, je v Evropě povolena a dále vyvíjena celá škála transgeních plodin, včetně ovoce a zeleniny. Letošní rok je již dvanáctým od zahájení komerčního pěstování transgenních plodin a po tutéž dobu jsou na americkém trhu. Dosud nebyl zaznamenán žádný případ zdravotních problémů a tudíž obavy spotřebitelů v tomto směru nejsou opodstatněné ani teoreticky (lidský organismus je schopen odbourat jakoukoliv nukleovou kyselinu - gen) ani podle dosavadních zkušeností. Přesto všechny nové transgeny jsou podrobně testovány z hlediska možných rizik podle zásady předběžné opatrnosti. Celá oblast GMO je podrobně monitorována v souladu se zákonem č. 78/2004 o geneticky modifikovaných organismech a genetických produktech a dalšími předpisy.

Druhou velkou oblastí moderních biologií je farmacie a medicína. Ve farmaceutickém průmyslu je velká biotechnologická tradice, která byla zahájena na konci druhé světové války masovou produkcí penicilinu a dalších antibiotik, ale také alkaloidů, cyklosporinů a dalších farmak, které místo chemické syntézy či izolace z rostlin byly vyráběny fermentačními postupy. Nová éra biotechnologií byla manifestována produkcí rekombinantního (lidského) insulínu a lidského růstového hormonu na přelomu osmdesátých let. Následovala první rekombinantní vakcína proti hepatitidě B. Rekombinantní terapeutické peptidy a proteiny byly vyráběny pomocí bakterií nebo kvasinek. Trochu paradoxně se otvírá možnost produkovat (exprimovat) tyto proteiny v transgenních rostlinách. Zdá se to být dokonce ekonomicky výhodnější, ale tyto snahy jsou zatím tlumeny obavami, že by tyto "farmaceutické transgeny" mohly být zaměněny s plodinami pro lidskou či živočišnou výživu a proto jsou zatím v řadě zemí blokovány. Obdobné výhrady jsou zatím aplikovány pro pěstování transgenních rostlin jako "biopalivo". Další možností je produkovat transgenní proteiny (tedy léčiva) např. v mléce krav nebo koz. Na počátku devadesátých let byly zahájeny první pokusy o genovou terapii. Při genové terapii existuje několik přístupů. Principem náhradové genové terapie je natrvalo zavést do buněk pacienta správný gen (v případě vadného či chybějícího genu při dědičných chorobách). Při transienční genové terapii se genetický materiál vpraví na krátké období do buněk, ale nezabudovává se do jejich genomu. Velkou výzvou pro biotechnologie je vypěstovat ve tkáňových kulturách buňky vhodné pro reparaci orgánu (např. jater, pankreatu či svalových buněk). Vypěstování svalových buněk srdeční tkáně by mohlo pomoci léčit poškození srdce po prodělaném infarktu myokardu. Při obraně proti odmítnutí transplantovaného orgánu je třeba potlačit funkci imunitního systému. Jedním z přístupů je použití monoklonálních protilátek proti receptorům imunitního systému, které se podílejí na odmítnutí transplantovaného orgánu. Monoklonální protilátky však mají řadu dalších použití v terapii, např. v regulaci zánětlivých procesů. Dále jsou nezbytné v moderních diagnostických a obecně analytických soupravách. Samotná příprava monoklonálních (vysoce specifických) protilátek je velkým úspěchem moderních biotechnologií. Je totiž založena na fúzi lymfatických buněk ze sleziny (produkujících protilátky) s překotně se množícími nádorovými buňkami. Buňka vzniklá fúzí (hybridom) má pak vlastnosti obou mateřských buněk, t.j. produkuje protilátky a dobře

se množí. Selekcí vhodných hybridomů se získá linie produkující žádané monoklonální protilátky. Hybridomy se dají skladovat při velmi nízké teplotě (v tekutém dusíku) a v případě potřeby znovu přimět k produkci protilátek. Taková protilátka je pak „standardní reagent“ v příslušné analytické soupravě umožňující diagnosu určité choroby nebo léčivem. Výroba diagnostických souprav představuje jeden z největších ekonomických přínosů biotechnologií.

V současné době byly chirurgické techniky transplantací velmi zdokonaleny, ale k většímu počtu provedených zákroků chybí dostatek orgánů vhodných pro transplantace. Jednou z cest řešení tohoto problému jsou již zmíněné tkáňové kultury, další pak t.zv. xenotransplantace, t.j. využití zvířecích orgánů. Vědci nyní zkoumají, jak by bylo možné provést genetickou eliminaci proteinů způsobujících imunitní odpověď přidáním genů lidských proteinů do zvířecích buněk, a tak vytvořit dojem, že se nejedná o druhově odlišný orgán.

Významným nástrojem preventivní léčby jsou vakcíny. Jejich účelem je zvýšení obranyschopnosti organismu proti infekčním chorobám. Běžné vakcíny používají ke stimulaci imunitního systému oslabené, poškozené nebo mrtvé formy bakterií či virů. Protilátky imunitního systému však využívají k vytvoření imunity jen některé povrchové proteiny takové bakterie či viru. Pokud víme, o které proteiny se jedná, můžeme je využít k vakcinaci místo celých bakterií či virů. Takové proteiny lze připravit rekombinantními technologiemi. Pokud se tyto proteiny exprimují (produkují) např. v banánech, jsou vhodné k vakcinaci lidí. Vakcinovat můžeme také pomocí DNA bakterie či viru a pak mluvíme o DNA vakcínách.

Významnou výzvou pro rozvoj biotechnologií především v oblasti medicíny, ale i v dalších oblastech jsou objevy, které byly v r. 2006 oceněny Nobelovými cenami. V první řadě je to Nobelova cena za fyziologii a medicínu, kterou získali američtí vědci Andrew Z. Fire a Craig C. Mello za objev RNA interference, který přinesl zásadní změnu do našeho nazírání na fyziologické funkce genů. V druhé řadě to byla Nobelova cena za chemii udělená Rogeru D. Kornbergovi za jeho studium molekulárních základů eukaryotní transkripce. Transkripce je proces v buňce, při kterém je genetická informace uložená v molekule DNA aktivována biosyntézou komplementární molekuly RNA pomocí enzymu DNA polymerasy. Takto vzniklá molekula RNA může sloužit jako vzor pro syntézu proteinů nebo mít jinou úlohu. Řízení transkripce je jedním z nejdůležitějších mechanismů regulace enzymové aktivity a diferenciace buněk, a proto je velmi důležité jí porozumět na molekulární úrovni. Kornberg byl prvním, kdo vytvořil reálný obraz, jak transkripce v eukaryotických buňkách funguje na molekulární úrovni. Tyto objevy otevírají cestu k podrobnějšímu porozumění řady životních pochodů v organismech a k možnostem jejich ovlivňování.

Moderní biotechnologické přístupy se uplatňují v řadě dalších oblastí, např. v potravinářství, při těžbě nerostů (biohydro-metalurgie) či při ochraně životního prostředí (transgenní mikro-organismy mohou rozkládat nejrůznější organické kontamináty). Na toto téma se letos u nás pořádá „4th Symposium on Biodegradation and Bioremediation“ (informace na <http://bab07.vscht.cz>).

Biotechnologická společnost, která je zakládajícím členem ČSVTS a členem Evropské federace biotechnologií vydává pravidelně pro své členy časopis Biopropect, kde 4x do roka přináší řadu aktuálních článků o moderních biotechnologiích. Rádi uvítáme nové individuální i institucionální členy a kromě bulletinu jim můžeme posílat i aktuální e-mailové zprávy o konferencích, grantech, odkazy na zajímavé články a další různé zajímavosti. Těšíme se i na spolupráci s dalšími společnostmi ČSVTS, které o ni projeví zájem.

Poznámka:

Zájemce o bližší informace o GMO si dovoluji odkázat na publikace Káš J. (editor): Geneticky modifikované organismy - současnost a perspektivy, VŠCHT a MŽP 2004, ISBN 80-86313-13-1 a Ondřej M., Drobňák J.: Transgenoz rostlin, Academia, Praha 2002.

Prof. Ing. Jan Káš, DrSc.
předseda Biotechnologické společnosti

NOVÉ POZNATKY O KLIMATICKÝCH ZMĚNÁCH A JEJICH DŮSLEDKY

Mezivládní panel ke klimatické změně (IPCC) vydává v letošním roce již svoji čtvrtou hodnotící zprávu. Shrnuje v ní nejnovější výsledky výzkumu současného stavu klimatického systému a probíhajících změn a zároveň naznačuje, s čím se pravděpodobně budeme v příštích desetiletích stále častěji setkávat. Potvrzuje se, že oteplování Země je již zcela evidentní a nezpochybnitelné. Teploty vzduchu i oceánů se stále zvyšují, pokračuje tání sněhu a ledu, narůstají hladiny moří a oceánů. Za poslední stoleté období (1906-2005) vzrostla průměrná teplota o 0,74 °C. V posledních padesáti letech narůstá teplota každých deset let o 0,13 °C. Nárůst je stále rychlejší a i proto jedenáct z posledních dvanácti let bylo skutečně nejteplejšími roky od poloviny 19. století.

Na první pohled se tyto změny mohou zdát nepatrné či přímo zanedbatelné, ale klimatický systém i na malé hodnoty reaguje a promítá je do svého chování. Oceán absorbuje více než 80 % veškerého antropogenního tepla vstupujícího do systému a teplota jeho horních vrstev se rychle zvyšuje. Rostoucí teplota mění charakter oceánického proudění. Teplejší oceán předává teplo přilehlé atmosféře a ovlivňuje proudění vzduchu. Mění se globální atmosférická cirkulace, která následně působí na regionální i místní klima a počasí.

Zvyšující se teplota pevnin a oceánů zásadním způsobem ovlivňuje výpar a tím i srážkové režimy na celé planetě. V posledních desetiletích se výrazně zvýšily srážkové úhrny ve východních oblastech Severní i Jižní Ameriky, v severní Evropě a severní a centrální Asii. Naopak se snížily v oblasti Sahelu, ve Středomoří a na jihu Afriky a Asie. Období velmi silných a intenzivních srážek jsou stále častěji střídána periodami déletrvajících sucha, což již začíná být typické i pro střední a východní Evropu.

Za poslední století se hladiny oceánů zvýšily o 17 cm. Trend nárůstu se stále zvyšuje a v posledním desetiletí již vykazuje nárůst o téměř tři milimetry za rok. Tři čtvrtiny z toho jdou na vrub tepelné roztažnosti objemů vody v oceánech, na jedné čtvrtině nárůstu se podílí tání ledovců a arktických moří. Rozsah zaledněných ploch se každých deset let snižuje o téměř tři procenta, přičemž letní úbytek je více než dvojnásobný. Zpráva IPCC zpřesňuje výhled dalšího vývoje klimatického systému v závislosti na scénářích dalšího vývoje. Jeho odhad pro příští dvě až tři desetiletí dávají všechny scénáře téměř shodný - další zvýšení teploty o asi 0,2 °C za desetiletí. Pro druhou

polovinu století se odhady již liší a teplota jako indikátor změn se může nejpravděpodobněji zvýšit o 1,8 °C až 4 °C.

Zpřesněné výsledky se projevují na dopadech změny klimatu, zranitelnosti složek klimatického systému a následných rizicích. Zcela konkrétní změny probíhají ve všech složkách systému již na všech kontinentech, oceány nevyjímaje. Samozřejmě - někde více a rychleji, někde méně a pomaleji. Přestože jde o problém globální, zranitelnost systémů a dopady změn klimatu mají výrazně regionální charakter. Právě proto je značně obtížné výsledky zobecňovat. Přestože se zpráva IPCC více soustřeďuje na změny ve středních a vyšších zeměpisných šířkách severní polokoule, neznamená to, že v tropických oblastech či na jižní polokouli změny neprobíhají. V těchto oblastech je totiž výzkum zatím ještě na znatelně nižší úrovni. Platí obecné pravidlo, že čím je oblast chudší, tím je vůči změnám zranitelnější a i jejich důsledky jsou nepříjemnější.

Pokud jde o Evropu, pak zcela všechny scénáře naznačují pokračování oteplování, v zimě větší na severu a v létě na jihu. Je třeba počítat s narůstáním srážkových úhrnů na severu a s jejich poklesem na jihu kontinentu. Oteplování spolu se zvýšenou proměnlivostí srážek dále zesílí tání ledovců a zmenší rozsah ploch trvale zmrzlé půdy. Menší alpské ledovce by mohly do konce století téměř zcela vymizet a velké ztratit 30 až 70 % svého objemu. Rychlejší tání sněhu zvýší pravděpodobnost častějších zimních a jarních záplav na dolních tocích velkých řek. Rizika se zesílí i na horních či středních tocích menších řek ve střední a východní Evropě. Nebezpečí záplav a povodní spolu s pokračujícím vzestupem hladin moří může ohrozit až dva a půl miliónů obyvatel. Stále častěji se budou střídát období silných srážek s obdobími sucha, rostoucí teploty zvýší výpar z půdy i vodních ploch, budou klesat zásoby povrchových i podzemních vod a zhorší se i jejich kvalita. Opakující se výraznější vlny vysokých teplot spolu s příznivějšími podmínkami pro šíření infekčních chorob mohou znepříjemňovat náš život a ovlivnit naše zdraví.

Jelikož jsou klimatický a hydrologický systém vzájemně propojeny, jakákoliv změna jednoho ovlivňuje systém druhý. Klimatická změna působí na vodní zdroje a na hospodaření s nimi, na druhé straně hydrologické systémy přispívají ke změnám klimatu zejména nelinearitou souvisejících reakcí, jejich složitostí i zpětnými vazbami. V posledních desetiletích jsou na řadě míst planety pozorovány kladné i záporné trendy ve změnách průtoků řek, stejně

jako v zásobách podzemních vod. Maxima průtoků se vlivem narůstajících teplot často přesouvají z jarních období do zimních měsíců. Kvalita vody je na místech s nižšími průtoky často negativně ovlivňována nárůstem její teploty, naopak zvýšené průtoky kvalitu vody prospívají. Důsledky klimatické změny odvisí od charakteristik jednotlivých hydrologických systémů, způsobů hospodaření, péče o vodní toky a zdroje a v neposlední řadě od způsobů a zavádění různých adaptačních opatření.

I v budoucnu lze očekávat, že se hydrologické cykly budou dále prohlubovat, což povede ke zvyšování rizik výskytu povodní na straně jedné a delších období sucha na straně druhé. K tomu bude přispívat i řada dalších umocňujících faktorů, jako například snižování schopností krajiny a půdy pohlcovat vodu či necitlivé umělé zásahy člověka do původních říčních toků. Je velmi pravděpodobné, že v řadě oblastí bude narůstat četnost výskytu přívalových srážek, a to i tam, kde průměrné roční srážkové úhrny budou celkově klesat. Na druhé straně bude klesat počet srážkových dnů, což může, s výjimkou zimních období, vést k výskytu delších období sucha.

Nabízí se otázka, můžeme-li se klimatické změně a jejím důsledkům bránit. Celý široký problém klimatických změn nespočívá pouze v oteplování planety. Daleko podstatnější je, že se mění celkové chování klimatického systému a jeho zpětných reakcí, z nichž ty negativní převažují. Při hledání řešení se nabízí dvě zcela základní možnosti. Jednou z nich je vliv člověka omezovat a zaměřit se na snižování emisí skleníkových plynů. Druhou možností je postupné přizpůsobování se změnám a hledání účinných a ekonomicky přijatelných způsobů, jak nepříznivé důsledky omezovat. Obě

možnosti je třeba brát v úvahu, neboť obě mají svá opodstatnění. Cesta adaptačních opatření je významná zejména ve vodohospodářském sektoru, kde bychom se měli daleko více než dosud zaměřit na zpřesňování současných odhadů trendů budoucích změn, na zkvalitňování předpovědi extrémních počasových jevů a na hledání vhodných a účinných přístupů k omezování jejich dopadů.

Je třeba počítat s tím, že v našich zeměpisných šířkách se bude klimatická změna projevovat zejména častějším výskytem extrémnějšího počasí a jeho projevů. Proto nelze podceňovat ani investice do účinných varovných a záchranných systémů, které často mohou pomoci ochránit majetky i životy. Změny ve srážkových režimech budou působit na změny v zásobách a kvalitě vod s následnými důsledky nejenom na zemědělství, lesnictví, ale i na energetiku či turistický ruch.

Nové poznatky panelu IPCC by se měly proto co nejdříve promítnout i do integrované politiky v oblasti klimatických změn, která by měla být založena na vyvážených proporcích mezi snižováním emisí skleníkových plynů a adaptačních opatřeních.

RNDr. Jan Pretel, CSc.

Český hydrometeorologický ústav

Autor se zúčastnil jednání k Rámcové úmluvě o změně klimatu a o Kjótském protokolu. Je zástupcem ČR v Mezivládním panelu ke klimatické změně (IPCC).

EVROPSKÉ PROJEKTY V DOMĚ TECHNIKY PARDUBICE

Dům techniky Pardubice je v současné době realizátorem tří projektů, financovaných ze strukturálních fondů Evropské unie a státního rozpočtu ČR. Ve dvou případech čerpá dům techniky dotaci ze zdrojů Evropského sociálního fondu – jedná se o tzv. „měkké“ projekty (tj. dotace na vzdělávání lidských zdrojů). Třetí z nich je projekt investiční, zaměřený na modernizaci svářečské školy v Lázních Bohdaneč a je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj, ze státního rozpočtu a částečně i z vlastních zdrojů realizátora projektu. V tomto případě se jedná o 56%-ní spoluúcast na investici a byla financována z prostředků ČSVTS. Dva „měkké“ projekty jsou plně hrazeny (100%) ze zdrojů EU. Celková částka na realizaci zmíněných projektových aktivit, získaná z dotačních prostředků Evropské unie a státního rozpočtu, činí 6,8 mil. Kč.

Cílem projektu „**PERSPEKTIVA - Příprava na zaměstnání v elektrotechnickém a strojírenském průmyslu v Pardubickém kraji**“ je připravit uchazeče o zaměstnání na výkon povolání ve významných

elektrotechnických a strojírenských podnicích v Pardubickém kraji a sladit požadavky zaměstnavatelů na vstupní kvalifikaci svých zaměstnanců se skutečnými znalostmi účastníků projektu.

Účastníci absolvují vzdělávací modul osobnostního rozvoje a rekvalifikační kurzy z oblasti obsluhy PC, základů elektrotechniky a strojírenství a svářečské kurzy. Na realizaci odborných rekvalifikačních kurzů dům techniky spolupracuje se Střední školou elektrotechnickou a strojní Pardubice.

Nedílnou součástí vzdělávání a přípravy účastníků je i odborná praxe v průmyslových podnicích v Pardubickém kraji. Jedná se o velice důležitou součást projektu, kdy se účastníci seznámí s organizací výroby a nároky na kvalitu práce a v případě jejich zájmu a kvalitního výkonu v průběhu praxe je jim nabídnuto zaměstnání (dosud 25 pracovních míst).

Reakce významných strojírenských a elektrotechnických podniků na tento typ projektu je velmi vstřícná. Pozitivně je přijímána především

vstupní kvalifikace účastníků, ale i možnost vyzkoušet si potenciální uchazeče o práci „nanečisto“ v průběhu praxe a vyhnout se tak nejistotě při přijímání nových zaměstnanců. Zájem zaměstnavatelů je i příslibem do budoucna, který je možné využít při přípravě obdobných projektů.

Cílem dalšího projektu, realizovaného v Domě techniky Pardubice je zamezit ztrátě zaměstnání pracovníků v sociálních službách z důvodu platnosti nového zákona o sociálních službách. Tento projekt nese název **„NOVÁ CESTA - Posílení postavení pracovníků v sociálních službách ohrožených nezaměstnaností na trhu práce v Pardubickém kraji“** a je určen pro vybrané zájemce pro vzdělávání v akreditovaném kurzu „Pracovník v sociálních službách se zaměřením na osobní asistenci seniorům a dlouhodobě a nevyléčitelně nemocným“.

Výuka probíhá ve spolupráci s partnery projektu, kterými jsou Střední zdravotnická škola Pardubice a významní poskytovatelé sociálních služeb v Pardubickém kraji.

V rámci školení si účastníci doplní chybějící kvalifikaci v oblasti péče o seniory a nemohoucí pacienty, závislých na sociálních službách. Důraz ve výuce je kladen na komunikaci s klienty, zajištění chodu domácnosti a sociálních i osobních potřeb ošetřovaných osob. Do vzdělávacího programu je dále zařazeno téma domácí hospicové péče (péče o umírající klienty) a týdenní odborná praxe v Hospici sv. Štěpána v Litoměřicích. Zájem o účast v současné době přesahuje kapacitu projektu, která činí 52 proškolených osob v průběhu 18 měsíců.

Na základě velmi pozitivních reakcí prvních účastníků je možno konstatovat, že vzdělávací program přispívá k rozšíření a doplnění kvalifikace pracovníků v sociálních službách a napomůže ke zkvalitnění péče o seniory a dlouhodobě a nevléčitelně nemocným. Významným přínosem je i zajištění zachování pracovních míst pro účastníky projektu.

Investiční projekt **„Svářečské školící středisko Pardubického kraje“** je zaměřen na modernizaci učeben praktické výuky a teoretické přípravy Svářečské školy v Lázních Bohdaneč, která je součástí Domu techniky Pardubice. Předmětem projektu je jednak modernizace školících pomůcek - přístrojového dovybavení moderními svářečskými zdroji pro svařování typu MMA, MAG a TIG v učebnách praktické výuky a dále zmodernizování učebny teoretické přípravy - pořízení moderní audiovizuální techniky a speciálního programového vybavení pro svářeče. Záměrem je též pořízení drobného nábytku do prostoru zázemí pro školící personál.

Hlavním přínosem realizace projektu modernizace svářečské školy je zkvalitnění teoretické výuky a praktické přípravy svářečů průmyslových podniků v regionu. Svářečský personál, vyškolený v Domě techniky v Pardubicích, bude splňovat evropské normy a standardy, definované organizací IIW (International Institute of Welding).

Ing. Lenka Černá

ředitelka Domu techniky Pardubice

Účastníci projektu **„NOVÁ CESTA - Posílení postavení pracovníků v sociálních službách ohrožených nezaměstnaností na trhu práce v Pardubickém kraji“**

SIP ČSVTS - STŘEDISKO INFORMACÍ A PORADENSTVÍ VÁM POMŮŽE ZÍSKAT FINANČNÍ ZDROJE Z FONDŮ EU

Projekt SIP ČSVTS vznikl ve spolupráci s Hospodářskou komorou hl. m. Prahy s jasným cílem poskytnout jednotlivým členským společnostem Svazu, MSP a živnostníkům informace a vědomosti, které usnadní jejich zapojení do národních rozvojových programů a do programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů Evropské unie a tím přispějí ke zvýšení jejich růstu a úspěšnosti v konkurenčním prostředí jednotného evropského trhu.

I drobní podnikatelé a živnostníci totiž mají šanci získat podporu z unie a zapojit se do jejich programů, případně rozšířit své podnikání do některé ze zemí EU. Často však potřebují poradit, jak se správně orientovat ve spleti unijních i domácích předpisů. Zkvalitnění aktivit v této oblasti nepovede ku prospěchu pouze podnikatelům, ale mnoho užitečných informací získají i jejich zaměstnanci, profesní a podnikatelská sdružení, odborná veřejnost a členské společnosti ČSVTS.

Středisko informací a poradenství ČSVTS přináší bohatou paletu služeb. Poskytuje kromě jiného také poradenství o možnostech dalšího vzdělávání, informace o ekonomickém a podnikatelském prostředí v České republice, či v zemích Evropské unie. Projekt Střediska informací a poradenství vznikl s podporou Evropského sociálního fondu Evropské komise v rámci programu JPD3 (Jednotný programový dokument pro cíl 3) regionu hlavního města Prahy v červenci loňského roku. Během celé doby svého fungování bude sloužit především jako komplexní informační zdroj pro nejrůznější subjekty podílející se na přípravě a realizaci jednotlivých projektů financovaných z evropských peněz.

Velmi užitečnými výstupy s trvalou hodnotou jsou především jednotlivé metodiky v šesti základních oblastech, týkajících se návrhu projektu a projektového řízení: management, controlling, monitoring, marketing, networking, audit. Zájemcům se tak nabízí

jedinečná příležitost, jak získat dokonalý přehled o formování projektových záměrů, metodice logického rámce a její aplikace, tvorby rozpočtu projektu, přípravě elektronické žádosti, řízení projektu, jeho monitoringu a auditu. Metodiky jsou připraveny a v nejbližší době se počítá s jejich uveřejněním na webových stránkách projektu, kde je bude možné bezplatně získat na základě zaregistrování se na těchto stránkách.

V projektu je zahrnuta řada odborných seminářů, které přispějí ke zvýšení kvalifikace zaměstnanců a tím i konkurenceschopnosti malých a středních podniků, ve kterých pracují. Některé z nich již proběhly a velký zájem o účast svědčí o vhodné volbě jednotlivých témat a nedostatku aktuálních informací v oblasti realizace projektů EU. Tématickou rozmanitost a šířku záběru projektu dokládá i lednový seminář, věnovaný tématu podnikání osob se zdravotním postižením. Velký počet účastníků odcházel s řadou podnětů pro ty, kteří již podnikají nebo o podnikání uvažují. Posledním seminářem, který zatím středisko uskutečnilo, byl seminář vedený Mgr. Lukášem Ligasem zaměřený na oblast marketingu a marketingové komunikace. Účastníci se zde dozvěděli mnoho podstatného k pravidlům a realizaci publicity projektů. I některé další semináře budou na základě obecné potřeby podporovat skupiny osob znevýhodněných na pracovním trhu a proto v následujícím období realizace projektu připravujeme semináře věnované problematice žen v podnikání a mládeži v podnikání.

Moderní společnost klade stále větší důraz na udržitelný rozvoj v podnikání v návaznosti na environmentální dopady výrobního procesu. Na zlepšení této oblasti zvláště u pražských podniků budou muset být vynaloženy značné finanční prostředky a SIP v druhém pololetí tohoto roku počítá s realizací semináře, který by podnikům poradil, jak se co nejlépe zorientovat i v této oblasti.

Projekt SIP ČSVTS byl na základě reciproční dohody mezi ČSVTS a vystavovatelskou organizací prezentován na letošním strojírenském veletrhu Industry for surface na výstavišti v pražských Letňanech. Zástupci řešitelského týmu tu prezentovali nabídku projektových služeb a zároveň propagovali i realizátora projektu - Český svaz vědeckotechnických společností a partnera - Hospodářskou komoru hl. m. Prahy.

Významnou brzdou v práci na jednotlivých projektových aktivitách je dnes možno vidět v nedořešené legislativě, která oddaluje začátek přidělování prostředků jednotlivým projektům v období 2007 - 2013. Tato skutečnost se projevuje i v realizaci činností poradenského centra. Je jasné, že se z uvedených důvodů nevěnuje v současnosti přípravě konkrétních projektů takové množství podnikatelů, jako kdyby již byly známy konkrétní výzvy. Přesto je projektová kancelář připravena poskytovat veškeré konzultace v oblasti projektové realizace.

S krácením finančních prostředků ze strukturálních fondů EU oproti plánovaným se nepočítá, a proto je již dnes důležité, aby se jednotlivé subjekty dobře připravily na podání projektů. Už teď je jisté, že o nové peníze ze zdrojů EU bude možné žádat nejdříve v druhé polovině letošního roku. Pražští podnikatelé budou moci tomto období žádat o dotace ze dvou programů, a to z Operačního programu Praha - Adaptabilita a z Operačního programu Praha - Konkurenceschopnost.

Kancelář Střediska informací a poradenství ČSVTS se nachází v administrativní budově na adrese 160 41 Praha 6, Velflíkova 10, II. patro, č. dv. 222.

Kontaktovat nás můžete na: sip-csvts@centrum.cz nebo tel.: 242 486 987, 723 470 505

Další informace na www.sip-csvts.cz.

Ing. Zbyněk Raichl, CSc.
koordinátor projektu SIP ČSVTS

Ing. David Janata
projektový manažer Hospodářské komory hl. m. Prahy

ČLENSTVÍ SILIKÁTOVÉ SPOLEČNOSTI ČR V EVROPSKÉ KERAMICKÉ SPOLEČNOSTI (ECERS)

Silikátová společnost České republiky patří k inženýrským spolkům s nejstarší tradicí. Ve své činnosti navazuje na práci Československé keramické společnosti, která byla založena už v roce 1923. Aby mohla zdárně rozvíjet svou činnost i na mezinárodním poli, stala se v roce 1995 členem Evropské keramické společnosti (ECerS).

Jako člen této mezinárodní společnosti spolupracuje s ostatními evropskými společnostmi a zajišťuje v této oblasti informovanost a účast svých členů na mezinárodních keramických kongresech.

Evropská keramická společnost je mezinárodní nevládní nezisková asociace národních společností činných v oblasti keramiky. Byla založena v roce 1987, aby koordinovala a podporovala rozvoj keramických oborů v Evropě. V současné době sdružuje 23 národních společností, které jsou reprezentanty oboru v členské zemi. Cílem ECerS je koordinovat a podporovat vzdělávání a vývoj v oblasti keramiky. Tato činnost se uskutečňuje zejména:

- organizováním mezinárodních kongresů, konferencí a symposií a spoluprací při organizování odborných akcí národními společnostmi,
- vydáváním odborných časopisů a neperiodických odborných publikací,
- podporou výzkumu a vývoje se zaměřením na transfer technologií.

Na zajištění této činnosti zřídila Evropská keramická společnost pracovní skupiny: vydavatelskou, vzdělávací a pro výzkum a vývoj. ECerS vydává dva odborné časopisy: Journal of the Ceramic Society a od roku 2003 též Bulletin of the European Ceramic Society. S dvouletou periodicitou je organizován kongres Evropské keramické společnosti se širokým odborným zaměřením. Nejvyšším orgánem Evropské společnosti je plenární zasedání svolávané jednou za rok. Členy pléna jsou předsedové všech členských národních společností, v čele ECerS stojí prezident volený na dvouleté období. Pro organizování činnosti a vyřizování agendy zřídila Evropská keramická společnost stálý sekretariát, který je financován z příspěvků členských společností. Výška členských příspěvků národních společností se řídí počtem jejich členů.

Silikátová společnost ČR má zájem prohlubovat spolupráci s ECerS a to aktivní účastí svého zástupce na plenárním zasedání, účastí členů na práci pracovních skupin, účastí členů na odborném programu kongresů a využitím platformy ECerS k propagaci vlastních odborných akcí a pořádání odborných akcí ve spolupráci s touto společností.

*Ing. Jindřich Bláha, CSc.
tajemník Silikátové společnosti*

SOUTĚŽ O CENU ČSVTS

Český svaz vědeckotechnických společností vyhlašuje každoročně Soutěž o cenu ČSVTS pro mladé technické odborníky. Cílem této soutěže je získávat mladé techniky pro aktivity organizované členskými společnostmi ČSVTS. V uplynulém roce bylo do této soutěže podáno 9 prací, hodnotící komise konstatovala vysokou úroveň a vyrovnanou kvalitu odborných děl a ocenila 5 nejlepších.

Na 1. místě se umístil Ing. Marek ŠVÁB a jeho práce „Využití technologie promývání při sanaci starých ekologických zátěží“, která si klade za cíl poskytnout nástroj pro objektivní a rychlé zhodnocení využitelnosti technologie promývání znečištěných zemín v konkrétním případě kontaminované zeminy a promývacího roztoku. Za tím účelem byl vyvinut matematický model SANPROM a navržena metodika jednoduchých laboratorních experimentů prováděných přímo na řešené znečištěné zemině, které poskytují vstupní data pro modelové výpočty. Výsledky modelu a celkové vyhodnocení, které jsou výborným podkladem například pro návrh provozní aplikace technologie, jsou k dispozici velice rychle - cca 2 až 3 týdny od dodání vzorku kontaminovaného materiálu do laboratoře. Praktická využitelnost práce proto může být značná a zcela konkrétní. Druhým cílem práce bylo demonstrovat praktickou využitelnost technologie promývání zemín v poloprovozním měřítku (ve spolupráci s firmou Dekonta, a. s.). Výsledkem je technologie

schválená Státním zdravotním ústavem a patent v České republice (týká se jedné části technologie).

2. místo získal Ing. Ivan KUNEŠ s prací „10 000 listnáčů pro Jizerské hory“, která je zaměřena na problematiku druhového obohacení jehličnatých porostů v Jizerských horách o listnatou příměs. Návrh projektu je založen na použití listnatých odrostků pěstovaných českou školkařskou technologií při prosadbách a podsadbách porostů smrku ztepilého a pichlavého v ekologicky exponovaných partiích hor. Studie obsahuje popis odrostků, které budou pro zvyšování podílu listnáčů v jehličnatých porostech používány, dále metodiku vnášení, předpokládaný harmonogram realizace v horizontu osmi let trvání projektu i kalkulaci rozpočtu pro jednotlivé roky řešení.

Na 3. místo hodnotitelé umístili Mgr. Vladanu TERČOVOU a její práci „Možnosti využití audiovizuální tvorby v rozvoji člověka s postižením“. Autorku zaujalo v současné době aktuální téma, které může pomoci zkvalitňovat život handicapovaných občanů. Práce porovnává terapeutické možnosti za pomoci audiovizuální techniky mnoha institucí v různých státech Evropy (plus Quebec a Portorico) a v České republice. Zabývá se také výstupy této tvorby handicapovaných, např. přehlídkou těchto prací na belgickém

festivalu Pomůcky d'Or, českým festivalem S vámi nás baví svět nebo činností dánské TV Glad. Autorka současně zdůraznila potřebu trpělivého přístupu pedagogů a tvůrčích pracovníků, kteří postiženým krok za krokem otevírají cestu k poznání, k seberealizaci a k vlastní tvorbě. Česká republika má v této oblasti za sebou teprve první kroky.

Dále byla udělena zvláštní cena autorům Ing. Ondřeji SOKOLOVI a Ing. Tomáši VAŠUTOVI za jejich práci na téma využití vodní energie jezu pod Novotného lávkou. Jejich práce navrhuje vhodný typ turbíny a její uspořádání pro malou vodní elektrárnu na Vltavě u objektu ČSVTS. Jelikož právě zde má řeka poměrně malý spád, bylo navrženo použití vírové turbíny. Tento nový typ turbíny, který má vynikající vlastnosti pro nízké spády a vysoké průtoky, byl vynalezen a následně odzkoušen na katedře Fluidního inženýrství Viktora

Kaplana Fakulty strojního inženýrství VUT v Brně. Turbíny budou umístěny pod pěší lávkou a částečně v kanálech nepravidelného průřezu, které procházejí pod budovami. S ohledem na co nejmenší stavební úpravy se zde jeví jako nejlepší varianta použití této turbíny v násoskovém provedení. Sací schopnost, dobré kavitační vlastnosti, ale i absence rozváděcího ústrojí činí z této turbíny vhodného kandidáta pro danou malou vodní elektrárnu. V této práci jsou kromě projekčního řešení obsaženy i pevnostní výpočty jednotlivých částí turbínového soustrojí a je zároveň doplněna o výkresovou dokumentaci nejen samotné turbíny, ale i její umístění v dané lokalitě.

Oceněným autorům předá pamětní plakety předseda ČSVTS prof. Ing. Jiří Pavelka, DrSc. v úvodu Valné hromady ČSVTS 31. května 2007.

- vej -

FRANTIŠEK KŘÍŽÍK - ČESKÝ EDISON

V červenci 2007 vzpomeneme 160. výročí narození průkopníka silnoproudé elektrotechniky v českých zemích - Františka Křížíka. (Ve stejném roce se narodil i Thomas Alva Edison a ruský elektrotechnik P. N. Jablůčkov.) Pocházel z chudé rodiny, která žila v Klatově a studia v Praze mohla svému synovi dopřát jen za značných finančních obětí. Byl výborným studentem, ale maturitu nemohl složit, protože neměl na povinnou maturitní taxu. Protože projevoval velké nadání, byl na pražskou techniku přijat jako mimořádný posluchač. Po studiu pracoval v Kaufmannově továrně na telegrafické a elektrotechnické přístroje. V tehdejší době se na území Rakousko-Uherska intenzivně stavěly železnice a pro jejich stanice bylo zapotřebí značné množství takovýchto přístrojů. Jako odborník na telegrafní zařízení byl firmou vyslán do Sedmihradska, kde byl do té doby provoz telegrafních zařízení velmi neuspokojivý. Po úspěšném vyřešení problémů v Sedmihradsku přijal Křížík místo na severní Ferdinandově dráze a postupně pak působil v Olomouci, Brně a Krnově a posléze v Plzni. V roce 1878 se zúčastnil světové výstavy v Paříži a zde poprvé uviděl svítit Jablůčkovu elektrickou obloukovou lampu. Křížík tuto lampu zdokonalil tak, aby měla rovnoměrný tok světla a navrhl ji pro Piettovu papírnu v Plzni. V roce 1881 si tyto lampy nechal patentovat a v téže roce je začal vyrábět. Roku 1889 postavil první veřejnou elektrárnu v Praze na Žižkově, další pak postavil v Polsku, Chor-

vatsku, Bosně i jinde. V roce 1905 navrhl elektrizaci českých zemí i s rozpočtem. Vedle zájmu o osvětlení měl také velký zájem o dráhu. V Praze zavedl po jubilejní výstavě v roce 1891 několik elektrických tratí - nejprve z Letné ke Královské oboře (800 metrů), poté z Karlína do Vysočan (2,2 km), v roce 1897 byla otevřena trať od Národního muzea k Olšanským hřbitovům, o rok později trať Ječnou do Spálené ulice. Do roku 1905 byly elektrizovány všechny bývalé „koňky“ v Praze. Dá se říci, že nejvíce předstihl dobu elektrickými lokomotivami. Následnou elektrizaci hlavních drah (první z Tábora do Bechyně r. 1903) dokázal Křížík předností stejnosměrného napájení pro účely dráhy a postupně se jeho český systém šířil do Francie i USA.

V roce 1892 koupil pozemek v Praze - Karlíně a postavil zde závod na výrobu obloukových lamp a dynam jeho vlastní konstrukce (vyrobil i několik automobilů na elektřinu, vyráběl i mlátičky). V roce 1918 - protože neměl příliš obchodního ducha - byl nucen proměnit továrnu na akciovou společnost a ustoupit do pozadí. O vánocích 1937 - krátce před vypuknutím války - pronesl v rozhlasu varovné poselství vědcům celého světa, věřil, že věda může sbližovat národy. Zemřel v roce 1941 ve věku 93 let a jako první technik byl pohřben na Slávině.

- vej -

AKTIVITY PRAŽSKÉ VĚDECKOTECHNICKÉ SPOLEČNOSTI V OBORU KINEMATOGRAFIE V ROCE 2006

Pražská vědeckotechnická společnost /PVTS/ je regionální multi-profesní členská společnost Českého svazu vědeckotechnických společností. Její součástí je i pobočka kinematografie a její studentská sekce na Filmové akademii Miroslava Ondříčka v Písku. Aktivitu výkonného výboru PVTS a uvedené základní organizace zahrnují proto i tento obor.

V roce 2006 bylo realizováno několik akcí a lze říci, že tyto byly těžištěm společné práce v tomto období.

1. Premiera filmu Hranice - výkonný výbor PVTS ve spolupráci se studentskou sekci pobočky kinematografie organizoval 16. 2. 06 společnou účast členů poboček PVTS na premiéře filmu Hranice v kinu Blaník v Praze. Titul byl vytvořen posluchači FAMO.

2. Tématická exkurze v areálu Barrandov - 21. 4. 06 se uskutečnila společná návštěva delegace vedení Wroclavské Rady FSNT NOT a výkonného výboru PVTS ve filmovém centru Barrandov Studio a.s.

3. Beseda s autorem publikace – 20. 6. 06 byla zorganizována již druhá beseda s autorem knihy „Barrandov II – Zlatý věk“ panem Pavlem Jirase. Setkání zájemců z členů PVTs i externistů bylo přijato s nevšedním zájmem a bylo korunováno bohatou a obšírnou diskuzí.

4. 6. MFSF Písek 2006 – ve spolupráci se studentskou sekci pobočky kinematografie, vedením Filmové akademie a ředitelstvím festivalu studentských filmů se PVTs aktivně zapojila do dění této akce. Mezinárodní porotou festivalu byla na závěr udělena Cena PVTs za využití nových technologií při tvorbě titulu „Dr. Psycho“ absolventa zlínské školy M. Kubíčka.

5. Výstava „Tváře českého stříbrného plátna“ – stěžejním titulem dlouhodobé spolupráce PVTs a Wroclavské Rady Fsnt NOT v roce 2006 bylo realizování tematické výstavní akce ve dnech 17. 11. až 29. 11. 06 v Domě techniky NOT ve Wroclavi. Ke spolupráci se podařilo výkonnému výboru PVTs získat Barrandov Studio, a. s., společnost Bonton, Národní filmový archiv a MK ČR.

Prezentováno bylo 130 fotografií hereckých tváří (60x100cm) s popisky v českém a polském jazyku, propagační materiály Barrandov Studio a. s., Českého filmového centra a tematické tiskoviny PVTs a WR FSNT NOT. Doprovodnou akcí byl týden českých filmů v kině ATOM provozovaném v téže budově.

Výstavní akce byla přijata polskou odbornou i politickou veřejností, návštěvníky i školními skupinami příznivě. Odezva byla zaznamenána i v regionálním tisku. České centrum při velvyslanectví ČR v PR vyjádřilo zájem akci reprízovat v roce 2007 ve Varšavě.

Ing. Ivo Vítek
předseda Pražské VTS

ČESKÁ SPOLEČNOST ROSTLINOLÉKAŘSKÁ SNĚMOVALA

V březnu letošního roku na svém Valném shromáždění Česká společnost rostlinolékařská hodnotila nejen svou činnost, ale také volila své řídicí orgány na další tříleté období. Toto zasedání bylo o to významnější, že naše společnost v tomto složení dovršila 10. výročí své existence.

Cílem tohoto setkání bylo však složit mandát členské základně, zhodnotit a prezentovat výsledky práce a činnosti Společnosti za uplynulé tříleté období a také se krátce vrátit do minulosti a připomenout vznik tohoto uskupení. Rostlinolékařská péče je jedním ze základních aspektů při zabezpečování zdraví rostlin a je významným elementem působícím na ochranu spotřebitele v tom nejširším smyslu slova. S ohledem na náročnost a složitost této profese si tento stav vynucoval potřebu sdružování profesních zájmů a možnost výměny zkušeností a získávání potřebných informací. Proto již před 39 lety, kdy také začal intenzivní nástup pesticidů, byla snaha vytvořit „Svaz rostlinolékařů“, jehož čestným předsedou se stal zakladatel rostlinolékařské služby v ČSR akademik Ctibor Blatný. Žel tento svaz v rámci tzv. normalizace byl v roce 1970 ukončen. Následně s určitými omezeními se podařilo aktivity tohoto svazu zakotvit v ČSVTS a to v rámci České zemědělské společnosti jako její odbornou sekci rostlinolékařů, která působila až do roku 1996, prakticky se stejným počtem členů jako dosud.

V období prvé poloviny poslední dekády minulého století, kdy se začal připravovat a formulovat základní právní dokument - zákon o rostlinolékařské péči - bylo ve vedení tehdejší sekce, vedené předsedou kolegou Šustrem rozhodnuto vytvořit samostatný útvar, který bude nejen jako partner pro tehdy se tvořící organizaci státní správy - Státní rostlinolékařskou správu a vědeckovýzkumnou oblast reprezentovanou ČAZV odborem rostlinolékařství, ale také jako institut reprezentující celkový profil rostlinolékařské péče a hájící zájmy profese fytomedicíny. Hlavními iniciátory změn nové struktury Sekce byly kolegové Šustr, Šedivý Trojan, kteří byly rovněž realizátory všech prací potřebných pro vytvoření samostatného subjektu. Připravované stanovy, které byly projednány na konferencích jednotlivých poboček sekce byly předány na MV a v dubnu 1996 schváleny. Základní aspekty pro činnost České společnosti rostlinolékařské byly vytyčeny na zakládající konferenci konané dne 17. 12. 1996. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo Společnost formulovat jako komoru a žádným způsobem nebylo možné pro toto uskupení vymezit prostor v připravovaném právním předpisu o rostlinolékařské péči, bylo proto použito zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Jedná se tedy o dobrovolné sdružování občanů a řízené schválenými stanovami pro konkrétní společnost. Současně se žádostí o registraci stanov bylo požádáno předsednictvo ČSVTS o přijetí do Svazu a po schválení se stala Česká společnost rostlinolékařská jeho 68. společností. V návaznosti na tyto skutečnosti je třeba připomenout, že Společnost v současné době sdružuje fyzické a právnické osoby, které se zabývají péčí o zdraví rostlin a životní prostředí včetně osob a subjektů, jejichž činnost je spojena s pěstováním rostlin, výzkumem, vzděláváním, státním dozorem, profesionálními službami na úseku rostlinolékařské péče,

skladováním rostlinných produktů a osob, které mají o tuto oblast zájem. Členskou základnu tvoří 547 fyzických a 8 právnických osob.

Na závěr této krátké historie a u příležitosti 10. výročí činnosti České společnosti rostlinolékařské je třeba poděkovat všem, kteří jako bezejmenní pěšáci se podíleli na rozvoji Společnosti a posilovali její poslání a význam a to nejen v oblasti odborné, ale i společenské.

Jak již bylo uvedeno v úvodu, hlavním cílem bylo zhodnotit činnost od období posledního Valného shromáždění a pochválit ty výsledky, které se podařily, kriticky ukázat na nedostatky a zápory v práci, které jsou vždy doprovodným faktorem u všech projevů aktivity, ale také zodpovědně zvolit své funkcionáře pro další období a zaujmout kritické stanovisko k dokumentům společnosti a otevřeně hovořit k jejímu budoucímu vývoji s vazbou na trendy v oblasti rostlinolékařské péče.

Dosavadní činnost, kterou Společnost vyvíjela a to jak na úrovni regionálních poboček tak na úrovni ústředí, dokumentují aktivity, které svým zaměřením, obsahem i vlastní realizací naplňovaly poslání a cíle České společnosti rostlinolékařské.

Regionální pobočky věnovaly pozornost především šíření nových poznatků v oblasti rostlinolékařské péče formou seminářů a instruktáží zaměřených na místní problematiku, při čemž je třeba kriticky říci, že rozsah aktivity mezi jednotlivými pobočkami značně kolísal. Celkový počet těchto akcí za poslední tříleté období, které měly i vícedenní charakter reprezentuje číslo 164. V souvislosti s novým ustanovením zákona o rostlinolékařské péči vyžadující pro osoby, které nemají patřičné vzdělání odbornou způsobilost, zaměřily pobočky svou činnost na tuto oblast. Bylo provedeno více jak 40 instruktáží a přípravných školicích kurzů. Rozsah a náročnost seminářů, školení a instruktáží dokumentuje více jak 17000 účastníků (17034). Vedle toho některé pobočky věnovaly pozornost také společenským otázkám. V rámci svých technických a finančních možností uskutečnily pro své členy 12 zájezdů s tematickým zaměřením a to jak do zahraničí tak v rámci České republiky a připravily setkání se seniory.

Ústředí Společnosti (výkonný výbor) soustředil pozornost jednak na prezentování nových poznatků a informací z oblasti rostlinolékařské péče a jednak na ediční činnost a prezentování České společnosti rostlinolékařské jako odborného nezávislého partnera fytomedicíny pro orgány státní správy, vědeckovýzkumnou základnu a organizace působící ve veřejné sféře. V oblasti šíření odborných znalostí a vědeckotechnických poznatků se uskutečnilo 6 celostátních seminářů, 4 kulaté stoly řešící specifickou problematiku zajímavější úzký okruh odborníků. Dále byly 3 konference pod názvem Rostlinolékařské dny v Pardubicích za účasti zahraničních hostů. Tyto dny se stávají tradicí a v roce 2006 byly již v pořadí deváté. Podařilo se zrealizovat 2 mezinárodní semináře - Dolní Dunajovice (Pohled přes hranice) za účasti Rakouska a Rakouského velvyslanectví; Praha - (Budoucnost rostlinolékařství) za účasti SRN, Polska, Rakouska, Slovenska a ředitele EPPD (Evropská organizace ochrany rostlin) a zástupce pro fytosanitární oblast EU. Na uvedených akcích bylo

přítomno více jak 1000 účastníků. Vedle toho Společnost finančně podpořila Česko-Slovenskou mezinárodní konferenci ochrany rostlin konanou v Praze 2006.

Na rozdíl od minulého funkčního období byly aktivity Společnosti více zaměřeny do oblasti ediční činnosti. Po dohodě a ve spolupráci se Státní rostlinolékařskou správou se podařilo s určitými doplňky vydat pro zemědělskou veřejnost již potřetí „Přehled registrovaných přípravků na ochranu rostlin“. Pro potřeby získání odborné způsobilosti byly zpracovány potřebné materiály a edičně vydány formou brožury v množství 10000 ks. Pro účely prezentace byl zpracován a vydán barevný leták charakterizující Společnost a její poslání. Společnost ocenila za poslední 3 roky 5 svých členů, kteří se zvláště zasloužili o její rozvoj a významně rovněž přispěli k rozvoji rostlinolékařské péče, formou „Zdravého květu“ dotovaného finanční částkou 10000,-Kč. Vedle toho je připravována pro ocenění medaile akademika Blattného.

Svémi aktivitami se stala Společnost jak pro pracovníky státní správy, tak pro odborné ústavy a instituce nejen významným partnerem, při řešení odborné problematiky, ale i objektivním oponentem při projednávání stanovisek a návrhů, týkajících se rostlinolékařské péče a to jak v oblasti vnitrostátních, tak mezinárodních vztahů. Tento aspekt lze pak dokumentovat tím, že se Společnost dostala do

souboru nevládních organizací, kterým MZe - odbor vztahů pro EU poskytuje informace a současně požaduje odborná stanoviska pro oblast rostlinolékařské péče, nebo zařazení funkce předsedy jako člena Rostlinolékařské rady Mze ČR.

Za významné aktivity Společnosti je možno považovat i spolupráci s obdobnými společnostmi v zahraničí, které jsou zaměřeny na výměnu informací, osobní kontakty a přímé účasti na odborných akcích organizovaných příslušnou společností. V rámci těchto akcí došlo k výměně a setkání více jak 70 odborných a vědeckých pracovníků a možnost prezentovat naše zkušenosti a poznatky v zahraničí. Současně tyto aktivity významně přispívají k urychlenému získávání jak nových poznatků o škodlivých organismech a systémech ochrany proti nim, tak informací legislativně právního charakteru jako součást těchto opatření. Výkonný výbor považuje tento charakter činnosti za důležitý, neboť jsou získávány znalosti o organizaci, postavení a významu obdobných společností v členských státech EU včetně jejich aktivit. V současné době jsou připravena jednání se společností rostlinolékařů Polska a Maďarska. Získané informace napomáhají naplňovat program Společnosti.

Ing. Vladimír Řehák

předseda České společnosti rostlinolékařské

VYUŽIJTE REKREAČNÍHO ZAŘÍZENÍ ČSVTS V KYTLICI

Český svaz vědeckotechnických společností má v krásné krajině u Nového Boru moderně vybavené celoročně využitelné rekreační zařízení, které slouží pracovníkům Svazu a funkcionářům členských společností. Budova má 9 pokojů, každý pokoj má svůj kuchyňský kout s linkou, lednicí a svůj sprchový kout.

V samotné Kytlici zaujme řada roubených chalup s hrázděnými či roubenými patry, pavláčkami a zdobenými štíty a v jejím okolí je příznivý terén pro pěší turistiku, cyklistiku, v zimě jsou pro lyžaře k dispozici běžecká okruhy. V Kytlici je také krásné přírodní koupaliště. Nejvíce si ve zdejších lesích užijí milovníci hub.

V blízkém Novém Boru je několik malých sklárniček, kde je možno vidět práci sklářů, sklářská tradice je zde velmi dlouhá a v tomto městě působí už od roku 1870 sklářská škola. V Kamenickém Šenově, známém zejména výrobou lustrů, je Sklářské muzeum se stálou expozicí rytého a broušeného skla a nádherných křišťálových svítidel.

Rekreační pobyty je možno domluvit v sekretariátu ČSVTS u paní Rousové (tel. 221082298) a zaplatit v pokladně ČSVTS.

Tisk: DOT, tiskárna Domu techniky Ostrava
Náklad: 1200 výtisků
Redakční rada: Ing. Vladimír Poříz
prof. Ing. Růžena Petříková, CSc., doc. Ing. Zdeněk Trojan, CSc.
Grafické zpracování: Jan Růžička
Redaktor: Mgr. Lenka Vejmelková
Adresa redakce: ČSVTS, Novotného lávka 5, Praha 1, 116 68
Vydáno: květen 2007